Iskra

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SOZD ISKRA

Številka 31 – Leto XXI – 28. avgust 1982

SOZD ISKRA OD JANUARJA DO JUNIJA 1982

Kljub zaostrenim razmeram še zadovoljivi polletni rezultati gospodarjenja

Gospodarski položaj je v prvem polletju 1982 odražal vse težave zapletene plačilno bilančnega položaja dr- žave in še vedno trajoče gospodarske recesije v razvitih industrijskih državah. Tako je v Sloveniji industrijska proizvodnja v letu 1982 od 2,3% porasta v prvem trimesečju padla na 2% ob polletju. Ob tem pa se je kljub naporom širše družbe še vedno ohranjala dokajšnja inflacija, tako da so življenjski stroški porastli v obdobju I—VI/1982 za 28% nasproti enakemu obdobju preteklega leta. S podobno stopnjo, to je 27,9 % so se gibale tudi cene industrijskih izdelkov.

Uvozne omejitve in težave pri preskrbi z domačimi reprodukcijskimi materiali so v drugem trimesečju leta 1982 povzročile postopno zamiranje gospodarske dejavnosti. Zaradi tega so bile v primerjavi s prvim trimesečjem dosežene ob polletju nekoliko nižje rasti posameznih kazalcev družbeno—gospodarskega razvoja industrije.

Taka gibanja so se odrazila tudi v poslovanju SOZD Iskre, saj je porast celotnega prihodka v letu 1982 od prvega trimesečja, ko je bil dosežen s stopnjo 25,7%, nazadoval na 23,2% ob polletnem obračunu. Celotni prihodek je v obdobju I—VI/82 znašal 26,3 milijard din, s čimer je bilo izpolnjeno tudi že 48,4% letnega plana. Ob 20,9% porastu materialnih stroškov je dohodek porastel 22,7% in znašal 7,7 milijard din, tako da je bilo realizirano že 49,7% letnega plana.

V drugem trimesečju leta 1982 so se prav tako nadaljevala neugodna gibanja v delitvi dohodka, na kar smo opozorili že ob trimesečnem obračunu, saj je delež dohodka za SiS in splošno in družbeno dejavnost beležil nenormalne poraste. Delež dohodka za SiS je tako porastel ob polletju 1982 za 35,9% v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta, delež dohodka za splošno in družbeno dejavnost pa celo za 48,8%. Zelo so ob polletju porastle tudi obresti in to za 72,7%, kar pa je sicer nekoliko manj kot je bilo zabeleženo ob trimesečju. Za obresti je bilo potrebno oddvojiti 11,5% dohodka ali 893,3 milijonov din, kar v primerjavi z realizirano akumulacijo predstavlja 70% njene vrednosti.

Posledica take delitve dohodka je tudi skromna rast čistega dohodka, ki je ob polletnem obračunu 1982 porastel le za 13,3% v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta in znašal 4,9 milijard din. V prvem trimesečju je ob bolj ugodni delitvi dosegel porast čistega dohodka vendarle še 15,8%.

Prizadevanje, da bi kljub neugodni delitvi dohodka ohranili še kolikor toliko zadovoljivo akumulacijo je v prvem polletju 1982 nekoliko zavrlo delitev sredstev za osebne dohodke, ki so porastli le za 32,1% v primerjavi s 33,8% v prvem trimesečju. Za osebne dohodke je bilo namenjeno 3,3 milijarde din ali 49,5% planirane vrednosti.

Družbeni dogovor o uresničevanju usmeritve razporejanja dohodka v letu 1982 predvideva zaostajanje rasti osebnih dohodkov za primerljivim dohodkom s tem, da določa nekatere ugodnosti za izvozno usmerjene delovne organizacije. Tako je porast primerljivega dohodka v Iskri ob polletju 1982 znašal 28,9%, vendar bi na osnovi družbenega dogovora in doseženih izvoznih rezultatov lahko realizirali 36,7% porast osebnih dohodkov.

Osebni dohodki so se v SOZD Iskra kot celoti torej gibali v prvem polletju 1982 za 4,6 indeksnih točk počasneje kot dovoljuje Družbeni dogovor o uresničevanju usmeritve in razporejanja dohodka v letu 1982. Seveda so med posameznimi organizacijami v sestavu Iskre razlike, vendar večjih kršilcev med delovnimi organizacijami ni pa tudi večina organizacij skupnega pomena je osebne dohodke povečala manj kot pa v povprečju delovne organizacije, kjer so bruto osebni dohodki porastli za 32,7%.

Povprečni neto osebni dohodki na delavca so v prvem polletju 1982 znašali 13.606 din in so bili tako za 31,8% večji kot v enakem obdobju preteklega leta.

Že omenjena neugodna delitev dohodka je osiromašila tudi akumulacijo, ki je v prvem polletju 1982 znašala 1,26 milijardo din, kar je za 24,5% manj kot v enakem obdobju preteklega leta. S tem pa se je znatno znižala tudi donosnost gospodarjenja v SOZD Iskra (akumulacija v povprečno uporabljenih poslovnih sredstvih) in to od 4,7% v obdobju I—VI/1981 na komaj 2,7% v obdobju I—VI/1982.

Nekoliko ugodnejši so rezultati na področju izgub, ki so se ob polletnem obračunu 1982 ustalile na 100,6 milijonov din (od tega je pretežni del izgube na račun nepokrite izgube TOZD Računalniki iz prvega trimesečja), kar je skoraj enako, kot so znašale ob prvem trimesečju. V primerjavi s preteklim letom pa so še vedno zelo visoke, saj znaša njihov porast kar 106%.

Elektroindustrija beleži v Sloveniji v prvem polletju 1982 dokaj dobre rezultate pri industrijski proizvodnji, ki je po podatkih Zavoda za statistiko višja kar za 7,7% v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta. K temu uspehu je v znatni meri prispevala tudi SOZD Iskra s proizvodnjo, evidentirano na osnovi cen v 1980, 11,7 milijard din in 14,1% porastom nasproti prvemu polletju 1981. V primerjavi z letnim planom pa je realizacija proizvodnje vendarle nekoliko skromnejša in znaša le 43,5% letne planirane vrednosti.

Kljub težavam pri plasmanu na tujih trgih je SOZD Iskra v prvem polletju 1982 izvozila za 93,8 izdelkov in storitev in od tega 58,7 milijonov na konvertibilno področje. S tem je bilo realizirano le med 41 in 43% letnega programa, vendar so zabeleženi porasti v odnosu na enako obdobje preteklega leta vzpodbudni, saj znašajo kar 20,8 % pri celotnem izvozu, oz. 19,5% pri konvertibilnem.

Glede na možnosti, ki so jih določali zunanjetrgovinski predpisi na področju uvoza, je bilo v prvem polletju 1982 uvoženo za 46,3 milijonov dolarjev repromateriala, od tega pa za 39,8 milijonov dolarjev s konvertibilnega področja. Tako je bil uvoz za 9% nižji, kot v enakem obdobju preteklega leta in je dosegel le tretjino planiranega. Seveda se takoj vsiljuje vprašanje, ali bo uspelo najti substitucijo manjkajočega repromateriala na domačem trgu in tako preprečiti stagnacijo proizvodnje v drugem polletju.

Dokaj dinamična rast proizvodnje je v prvem polletju 1982 omogočila tudi večje zaposlovanje. Tako je stopnja zaposlovanja dosegla celo 2,5% nasproti 0,9% ob polletju 1981 in je povprečno število zaposlenih ob polletju znašalo 30.802 delavcev.

Podobno kot za rezultate ob prvem trimesečju, za katere smo ugotovili, da so še zadovoljivi lahko to trdimo tudi za polletne rezultate. Pri tem pa je seveda nujno, da opozorimo na čedalje bolj zaostrene razmere pri preskrbi z repromateriali, ki v drugem polletju grozijo z resnimi zastoji v proizvodnji. Čeprav se produktivnost merjena s proizvodnjo na delavca giblje v celoletnem obdobju od polletja 1981 do polletja 1982 na ravni 10% do 11% porasta pa akumulativnost in rentabilnost zaskrbljujoče upadata. Tako se je delež akumulacije v celotnem prihodku od 7,8% ob polletnem obračunu 1981 znižal kar na 4,8% v enakem obdobju letos. Podobno je tudi rentabilnost poslovanja padla od 9,6% pri obračunu I—VI 1981 na 5,4% v letošnjem letu. Te negativne tendence v poslovanju so se pojavile kljub zmerni delitvi čistega dohodka. Vsekakor bo nujno zato podpreti vsa prizadevanja za razbremenitev gospodarstva vseh pretiranih obveznosti iz dohodka in mu tako zagotoviti zadostno akumulacijo in s tem večjo finančno osamosvojitev.

J.Š.

PRED X. KONGRESOM ZSS

V proizvodnjo vgraditi več lastnega znanja

»Zavedamo se,« je dalje rečemo v osnutku resolucije za X. kongres ZSS, da je naš razvoj v preteklosti premalo temeljil na realno ustvarjenem dohodku. Zato v prihodnje ne bomo več mogli niti ne bomo smeli gospodarskega in družbenega razvoja zagotavljati s sredstvi, ki nimajo podlage v dohodku, ali s prekomernim zadolževanjem v tujini. Iz politike razvoja moramo zato kar najhitreje odstraniti vsa žarišča inflacije, z ukrepi ekonomske politike pa zagotavljati uspešno uresničevanje ključnih nalog razvoja. Še zlasti odločno pa si moramo prizadevati za obvladovanje vseh vrst porabe v okviru ustvarjenega dohodka.

Le s krepitvijo materialne podlage združenega dela, ki je najtesneje povezana z urejanjem socialnih in drugih vprašanj družbenega razvoja, lahko ob upoštevanju ekonomskih zakonitosti v razmerah socialistične blagovne proizvodnje dosežemo večje uspehe v proizvodnji in pri gospodarjenju, zmanjšamo našo odvisnost pri proizvodnji energije, hrane in reprodukcijskih materialov ter se učinkovito vključimo v mednarodno delitev dela.

Zahtevali bomo hitrejše uresničevanje procesov samoupravnega in družbenega planiranja kot podlage za združevanje dela in sredstev ter proizvodno—poslovno povezovanje organizacij združenega dela. S tem bomo dosegli državno—lastniške in druge načine odtujevanja sredstev od delavcev. Z združevanjem sredstev in dela moramo razviti bolj smotrno in gospodarno delitev dela med subjekti združenega dela in bolj učinkovito družbeno organizacijo celotnega združenega dela. Zastaviti moramo vse sile, da bo postal izvoz na konvertibilno področje eno glavnih meril za uspešnost našega dela. V proizvodnjo in gospodarjenje pa moramo vgraditi več lastnega znanja in tehnologije.

V prihodnje se moramo še bolj odločno spopadati z vsemi izvori gospodarskih težav in oblikami protisamoupravnih teženj, z žarišči nestabilnosti, s povečevanjem ekonomske odvisnosti od tujine in z drugimi slabostmi, kar vse lahko celo ogrozi naš notranji socialistični samoupravni razvoj in neuvrščeno politiko Jugoslavije v mednarodnih odnosih.

Z odločno družbenopolitično aktivnostjo si bomo prizadevali z razvojem samoupravljanja preseči odnose, v katerih se v družbi in v njenem upravljanju še ohranja prevelika upravljalska vloga družbenopolitične skupnosti nad gospodarstvom, kar ohranja monopol države nad upravljanjem z družbeno lastnino in dohodkom ter nad odločanjem o njegovem razporejanju.

Odločno in organizirano si moramo prizadevati za hitrejši razvoj proizvajalnih sil kot podlage za uspešno in učinkovito reševanje zapletenih gospodarskih, političnih, socialnih in drugih problemov. Pri tem se moramo opreti predvsem na lastne sile in zmogljivosti ter bolje izkoristiti proizvodne in delovne zmogljivosti, ki jih imamo v lastnem znanju in v naravnih bogastvih.

D.Ž.

Med pogovori s predsednikom skupščine SRS na sedežu IEZE.

PREDSEDNIK SKUPŠČINE SRS NA OBISKU V ISKRI

VINKO HAFNER: „DRUŽBA MORA POMAGATI MIKROELEKTRONIKI!"

Iskrino delovno organizacijo IEZE je v torek, 24. avgusta obiskal predsednik Skupščine SR Slovenije Vinko Hafner. Željo za obisk tega kolektiva je izrazil predsednik sam, in sicer z namenom, da bi se podrobneje seznanil predvsem s samoupravno organiziranostjo v Elementih, proizvodno in poslovno usmerjenostjo, ekonomskim položajem – zlasti z izvozom in izvozom ter med drugim tudi (z dohodkovno povezanostjo), z delitvijo dohodka in osebnih dohodkov. Predsednik Hafner je nato obiskal še Mikroelektroniko kot delovno organizacijo v ustanavljanju v popoldanskem času pa se je sešel s predstavniki SOZD Iskra na pogovore o samoupravni organiziranosti Iskre in o drugih vprašanjih. V sredo, 25. avgusta, je v Šentjerneju obiskal tudi tamkajšnji temeljni organizaciji DO IEZE Upori in Hipot, o čemer podrobneje prihodnjič.

Predsednik KPO DO IEZE Stane Kovačič je v uvodu gosta seznanil s posebnostmi v samoupravni organiziranosti tega Iskrinega kolektiva ter z nekaterimi pomembnejšimi podatki o gospodarjenju v prvem polletju. Zlasti je opozoril, da je njihova delovna organizacija horizontalno povezana in da so njihove temeljne organizacije, z izjemo treh, proizvodno zaključene tehnološke celote. IEZE ima svojih enajst temeljnih organizacij (Mikroelektronika je bila dvanajsta) v sedmih slovenskih občinah.

Stane Kovačič je tudi poudaril, da je ena od posebnosti njihovega kolektiva v tem, da je povprečna starost zaposlenih okoli trideset let, približno 70% pa je zaposlenih žensk. V IEZE je trenutno okoli 3400 delavk in delavcev, vrednost proizvodnje pa naj bi znašala letos skoraj dve milijardi štiristo milijonov dinarjev. Čeprav ob polletju Elementi niso dosegli polovice letne začrtane naloge pa je predsednik Kovačič zagotovil, da se bodo ob koncu leta povsem približali zastavljeni nalogi.

Na pobudo Vinka Hafnerja je zatem nanesla obširna razprava na zunanjetrgovinsko usmerjenost Elementov. Letošnji plan izvoza tega kolektiva je približno šestnajst milijonov dolarjev. V šestih mesecih so izvozili za šest in pol milijona dolarjev, v sedmih mesecih pa še za milijon dolarjev več. Kot je med drugim poudaril komercialni direktor Avgust Bregar, so veliko večino prodali na konvertibilno tržišče.

Prav na razvitem zahodnem tržišču se IEZE srečuje s hudo svetovno konkurenco, v zadnjem času predvsem z daljnega vzhoda. Izredno so padle tudi cene

(Nadaljevanje na 2. strani)

USPEŠNO PRVO POLLETJE DO ISKRA— CEO

Izpolnili bodo povečani izvozni načrt

Po vseh Iskrinih delovnih organizacijah so že zaključeni polletni obračuni. Zato smo tudi naprosili predsednika KPO naše DO Iskra Center za elektrooptiko Marka Štularja, da bi nam kaj več povedal o letošnjem polletnem poslovanju njihove delovne organizacije. Na uvodno vprašanje o rezultatih letošnjega polletnega poslovanja nam je Marko Štular odgovoril

»Finančni rezultat poslovanja je tudi v letošnjem polletju dokaj ugoden. Skupen prihodek je bil 725 milijonov dinarjev, porabljena sredstva 340 milijonov; če od prihodka odštejemo porabljena sredstva, nam ostane dohodek v višini 385 milijonov. Od tega smo pokrili obveznosti do SIS in drugih nadomestil iz dohodka, tako da nam je ostal čisti dohodek v višini 320 milijonov novih dinarjev. Tega pa smo delili tako-le: za pokrivanje osebnih dohodkov 69 milijonov, za rezervni sklad 10 milijonov, za stanovanjske potrebe 2 milijona, del čistega dohodka za poslovni sklad pa je znašal 238 milijonov dinarjev.«

Po vsem sodeč so torej rezultati vašega poslovanja v prvem polletju dokaj ugodni. Zanima nas tudi, koliko ste v tem času izvozili?

»Največ govorimo povsod in nenehno o izvozu; tudi na področju izvoza smo dosegli solidne rezultate. Izvoz je bil realiziran v višini nekaj čez 14 milijonov dolarjev, kar je nekaj več kot v preteklem letu. Beležimo tudi bistveno izboljšavo strukture izvoza v primerjavi z lanskim letom, saj smo letos izvozili več laserskih naprav, ki tvorijo jedro našega izvoznega programa.

V preteklem letu smo v prvem polletju, na primer glavni del izvoza realizirali z rezervnimi deli, dočim je v letošnjem letu pretežni del izvoza dosežen z izvozom laserskih naprav. Za prvo polletje letošnjega leta lahko rečemo, da se je proizvodnja laserskih daljinomerov nove generacije stabilizirala, postala je tekoča, pokrili smo večji del zamud iz preteklega leta in zato lahko z optimizmom gledamo na drugo polovico letošnjega leta.

V drugi polovici letošnjega leta pa morajo biti naši napori v glavnem usmerjeni h hitrejši uresničitvi razvojnih nalog, od katerih pričakujemo nove proizvodne programe v naslednjem petletnem obdobju. Od dobrih rezultatov v prvem polletju moramo navesti še rezultat s področja obdelave trga, saj smo sklenili nekaj novih pogodb, ki nam pokrivajo naše izvozne kapacitete vse tja do konca 1984. leta. Tudi to je eden izmed razlogov, da morajo biti naši napori v glavnem usmerjeni k razvojnim nalogam, in to tistim, ki imajo možnost proizvodnega programa v naslednjem petletnem obdobju. To pa so predvsem področje laserskih sistemov in področje optičnih komunikacij.«

Za konec pa bi morda spregovorila še nekaj o vaši investiciji, oz. o razširitvi Centra za elektrooptiko. Kako napreduje ta investicija?

»S povečanjem izvoza in prodorom na nova področja elektrooptike je bilo nujno potrebno povečati naše kapacitete, tako prostorske kot opreme. V preteklem letu smo izdelali elaborat in ga tudi legalizirali za drugo fazo elektrooptike; v drugi polovici lanskega leta smo pričeli z gradbenimi deli. Dela tečejo po načrtu, in kaže, da ne bo prišlo do kasnitev, kar je pri naših investicijskih delih že običajno.

Izvajalec gradbenih del svoje delo opravlja solidno. Imamo tudi že večji del opreme in smo jo začasno tudi že inštalirali v sedanjih prostorih, torej nam del te opreme že ustvarja dohodek. Računamo, da bo do postopnega vseljevanja v nove prostore prišlo do novembra ali decembra tega leta. Optimistično pričakujemo, da bo otvoritev novih prostorov ali 29. novembra ali pa ob dnevu JLA 22. decembra « je zaključil naš Marko Štular.

D.Ž.

ZAMUDA PRI 30. ŠTEVILKI ISKRE

Prejšnja, 30. številka glasila Iskra bi morala iziti 21. avgusta, vendar je zaradi okvare rotacijskega stroja v tiskarni, izšla šele 24. avgusta.

Politika in sistem gospodarskih odnosov s tujino

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

To pot bomo naše bralce podrobneje seznanili še z zadnjimi tremi glavnimi temami, ki jih vsebuje drugi, pred nedavnim sprejeti dokument v komisiji zveznih družbenih svetov za vprašanja gospodarske stabilizacije, oz. v njeni podskupini za pripravo dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Obsežni in pomembni dokument pa nosi naslov »Elementi politike in sistema ekonomskih odnosov s tujino. O vsebini prvih dveh glavnih tem tega dokumenta smo podrobneje poročali v prejšnji številki.

Tretja glavna tema omenjenega dokumenta zadeva vplive politike vključevanja Jugoslavije v mednarodno delitev dela v sistemu gospodarskih odnosov s tujino. Tu so obravnavana naslednja vprašanja: ustvarjanje ugodnih razmer za trajno izvozno motiviranost jugoslovanskih proizvajalcev, sistem in politika deviznega tečaja, aktivna in pasivna zaščitna politika, temelji dolgoročnih rešitev v sistemu gospodarskih odnosov s tujino, delovanje mehanizmov in deviznega trga, načrtovanje gospodarskih odnosov s tujino, vloga republik in pokrajin, zadolževanje v tujini, specifične oblike povezovanja in obračunavanja v ekonomskih odnosih s tujino, popestritev oblik in mehanizmov finančnega sodelovanja s tujino ter financiranja izvoza opreme.

Odprtost gospodarstva do tujine in njegovo širše vključevanje v mednarodno delitev dela, poudarja dokument, smo vselej poudarjali kot cilj naše razvojne politike. Vendar se je v praksi težko uveljavljalo spoznanje o pravem pomenu te komponente gospodarjenja, zato je bilo njeno uresničevanje mnogokrat izraz prisile, ne pa organske potrebe rasti in razvoja.

Gospodarske instrumente smo prilagajali slabšim in manj rentabilnim proizvajalcem in tako podpirali nizko družbeno produktivnost. To je med drugim oviralo in destimuliralo samoupravno združevanje dela in sredstev, saj smo skoraj vsakemu gospodarskemu subjektu omogočili živeti zase, brez racionalnega povezovanja in delitve dela.

Zato je najbolj bistveno, da tudi sistem gospodarskih odnosov s tujino ustvarja ugodne razmere za trajni dohodkovni interes in razvojno motiviranost združenega dela za izvoz. Prav premajhen izvoz je namreč postal ključni dejavnik destabilizacije. Zato mora sistem gospodarskih odnosov s tujino, vključno devizni režim, v skladu z omenjenim delovati predvsem za izoblikovanje kontinuiranega, zanesljivega in dolgoročnega dohodkovnega interesa in razvojne motiviranosti proizvajalcev za izvoz.

Večji vpliv kriterijev svetovnega trga na domače gospodarstvo pomeni postopno liberalizacijo blagovne menjave v skladu z realnimi možnostmi. Na vseh področjih sistema gospodarskih odnosov s tujino je treba sistematično ustvarjati razmere, v katerih bodo povprečni jugoslovanski proizvajalci pri izvozu uresničevali vsaj tak dohodek kot pri prodaji na domačem trgu, oziroma tudi nekaj večjega, v sorazmerju z večjim tveganjem, ki je povezan s proizvodnjo za izvoz. Pri tem je pomembno ustvarjati pogoje za popolno delovanje enotnega jugoslovanskega trga, še zlasti pa, da izvozne stimulativnosti sistema gospodarskih odnosov s tujino ne bi nevtralizirali z ukrepi na drugih gospodarskih področjih. Tem zahtevam je potrebno prilagoditi carine, cene in davke. Cene je treba osvoboditi vseh elementov, ki jih svetovni trg ne prizna. Eden od temeljnih in neizogibnih pogojev, ki jih je treba izpolniti, je tudi usposabljanje dinarja za učinkovito opravljanje vseh funkcij sodobnega denarja.

Devizni tečaj mora imeti vlogo izjemno pomembnega instrumenta sistema in politike gospodarskih odnosov s tujino. Devizni tečaj mora biti enoten in realen. Tekoča politika deviznega tečaja mora zagotavljati njegovo kontinuirano realnost. Devize so izjemno pomembno »blago« v celotnem procesu reprodukcije.

Zato enoten realni tečaj dinarja ni le nujen in neizogiben pogoj za učinkovito sodelovanje velikega števila samoupravnih gospodarskih subjektov v mednarodni delitvi dela, temveč je prav tako, morda pa še v večji meri, pogoj za za učinkovito delovanje celotnega sistema in mehanizma samoupravnega blagovnega gospodarstva.

Pojem realnega deviznega tečaja je neposredno povezan z nalogami in funkcijami, ki jih moramo s tem instrumentom uresničevati. Osnovna naloga politike deviznega tečaja je, da bo le-ta služil za enotno merilo konkurenčne sposobnosti domačih izdelkov in zagotovil zadovoljivo gibanje plačilne bilance države.

Devizni tečaj mora gospodarskim subjektom omogočati dolgoročno stabilnost. Izvoznik mora biti prepričan, da ne bo »kaznovan« z ukrepi nepravočasnega prilagajanja na ravni deviznega tečaja. Osnovni instrumenti gospodarske politike, s katerimi je mogoče to doseči, so: diferencirana politika carinske zaščite, diferencirana davčna politika, še zlasti različne stopnje prometnega davka, diferencirani ukrepi kreditno—denarne politike, različni ukrepi investicijske politike, diferencirana politika transportnih tarif ipd., različni ukrepi socialne politike in podobno.

Ti instrumenti morajo spodbujati združeno delo, da bo na načelu skupnega prihodka in dohodka urejalo medsebojne odnose zaradi krepitve konkurenčne sposobnosti in doseganja boljših izvoznih rezultatov.

Pristanek na načelo enotnega in realnega tečaja ne izključuje niti ne zmanjšuje potrebe po smotrni politiki, usklajeni s potrebami možnostmi in cilji gospodarskega razvoja. Sprejem tega načela vnaša v vodenje gospodarske politike določene omejitve, to pa je hkrati tisto, kar se zdaj, glede na nujnost sprememb v koncepciji razvoja kaže kot potrebno in zaželeno.

Glede aktivne in pasivne zaščitne politike je rečeno v tem dokumentu naslednje: Poleg deviznega tečaja se uporablja tudi dodatne instrumente in ukrepe aktivne in pasivne zaščitne politike domačega gospodarstva, ki posredno ali neposredno deluje na oblikovanje izvozne in uvozne cene. Sistem vspodbujanja naše izvozne aktivnosti je treba zasnovati tako, da bo podpiral konkurenčnost našega gospodarstva na svetovnem trgu.

Zato bi bilo treba politiko spodbujanja izvoza v bodoče razvijati v naslednjih smereh: za vselej ohraniti instrumente, s katerimi se izvoz razbremenjuje davčnih in drugih dajatev, močno podpirati izvozno aktivnost s stimuliranjem združevanja sredstev, s kreditno politiko ipd., uporabljati tudi druge ukrepe in subvencije za spodbujanje izvoza, ukrepe za spodbujanje osvajanja novih trgov, spremembe regionalne strukture menjave ipd je treba ohraniti.

Še vedno imamo razlike v višini carinske zaščite, ki ne odražajo politike dolgoročnega gospodarskega razvoja. Dosežena stopnja gospodarskega razvoja zahteva izoblikovanje, oz. izpopolnitev mehanizma zaščite domače proizvodnje na selektivni podlagi.

Vlogo instrumentov carinske zaščite je treba okrepiti in pri tem upoštevati naslednje: posebnih uvoznih dajatev, uvedenih zaradi korekcije tečaja, ne bi uporabljali, posebno takso za carinsko evidentiranje uvoza je treba obdržati, kvalitativno omejevanje uvoza z blagovnimi in deviznimi kontingenti in uvoznimi dovoljenji je treba podrediti ciljem zaščite domače proizvodnje, uvajanje drsečih predujmov, sezonskih omejitev in prepovedi uvoza posameznih kmetijskih in živilskih izdelkov mora biti v funkciji njihove racionalne zaščite, še naprej je treba razvijati dopolnilne in kompenzacijske carine, v precej večji meri uporabljati tehnološke standarde, uzance, ateste, tehnološke pogoje ipd., kot instrumente izvencarinske zaščite.

Vztrajati je tudi treba pri uveljavljanju »vzgojne« vloge carine. Pri vsem tem bi bilo dobro ohraniti možnosti gospodarske politike, ki naj takrat, ko je to potrebno, intervenira proti tendencam monopolizacije trga, neupravičenega zviševanja cen in podobno.

Temelji dolgoročnih rešitev v sistemu gospodarskih odnosov s tujino naj bi izvirali iz naslednjih postavitev: delavci v TOZD in vseh oblikah združenega dela imajo na področju gospodarskih odnosov s tujino enak z ustavo SFRJ določen in z zakonom o združenem delu opredeljen družbenoekonomski položaj kot v celoti družbene reprodukcije.

Devize kot rezultat dela delavcev v TOZD in celotnega družbenega dela rabijo za plačilo samoupravno ugotovljenih potreb organizacij združenega dela, ki so jih ustvarile ali pa so sodelovale pri njihovem ustvarjanju, potreb TOZD, ki ne ustvarjajo deviz s poslovanjem, jih ne ustvarijo dovolj ali pa ne smejo izvažati ter zadovoljevanje splošnih družbenih in skupnih potreb v skladu s samoupravnim sporazumom ali z zakonom.

Ker so odnosi na področju deviznega sistema sestavni del odnosov v družbeni reprodukciji, je treba pri razpolaganju in pridobivanju deviz zagotoviti: da bo dinar edino plačilno sredstvo v državi in da bo promet blaga in storitev v državi lahko potekal le v dinarjih, da bomo devize kot terjatve v tuji valuti in plačilno sredstvo v tujini uporabljali le za plačila v mednarodnem prometu, da bomo celotni prihodek in dohodek v državi obračunavali le v dinarski vrednosti, da bomo devize v državi in tujini pod pogoji in na način, določen z zakonom, da bo celotni devizni dotok izterjan od tujih partnerjev in nakazan na račune jugoslovanskih bank v tujini v predpisanih rokih.

Ves devizni režim naj bi bil podrejen možnostim OZD, da učinkovito uveljavijo svoje interese za vključevanje v mednarodno menjavo in delitev dela.

MAK

DO AVTOELEKTRIKA

Ugodni polletni rezultati kljub vsem problemom

Že pred odhodom na kolektivni dopust smo bili v novogoriški Iskri Avtoelektriki seznanjeni z informacijo o poslovanju v prvem polletju letošnjega leta, ki je bila pripravljena na podlagi podatkov o gibanju proizvodnje, prodaje in zaposlovanja. To informacijo pa smo dobili dopolnjeno v začetku tega meseca, ko so bili znani vsi rezultati, ki so vplivali na — lahko rečeno — dokaj ugodno in dobro poslovanje Iskre Avtoelektrike v prvih šestih mesecih letošnjega leta.

STALEN PORAST PROIZVODNJE

In katere so glavne značilnosti, ki so imele »zadnjo besedo« pri doseganju poslovnih rezultatov. Vsekakor ne moremo mimo ugotovitve, da so splošna gospodarska gibanja v državi močno vplivala tudi na gospodarjenje in poslovanje v delovni organizaciji Avtoelektrika. Ta gibanja se kažejo predvsem v oskrbi proizvodnje z raznimi potrebnimi repromateriali ter zaostreni in zakonsko določeni pogoji in načini o razpolaganju in uporabi ustvarjenih konvertibilnih deviz, ki znatno omejujejo razpolaganje z deviznim prilivom.

Kljub izredno neugodnim splošnim pogojem pa je proizvodnja narasla v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta za 13%, to pa predstavlja 48% planirane vrednosti za vse leto. Vrednost proizvodnje, ovrednotene po stalnih cenah se je največ povečala v bovški in tolminski Iskri, kjer je za 23% večje kot v enakem lanskem obdobju, nekoliko slabše pa je potekala v ljubljanski tovarni žarnic in v tovarni odlitkov Komen. Več kot polovico letnega plana proizvodnje pa so že izpolnili v tovarni

Iz navijalnice v bovški Iskri.

velikih zaganjalnikov in v tovarni avtoelektričnih vžigalnih sistemov Tolmin.

PRODAJA NAD PLANOM

Kako je bilo s prodajo naših izdelkov? V prvem polletju smo prodali za 1,50 milijarde din, kar je nekoliko več kot znaša polovica letnega plana (51%), v primerjavi z istim obdobjem

(Nadaljevanje na 3. strani)

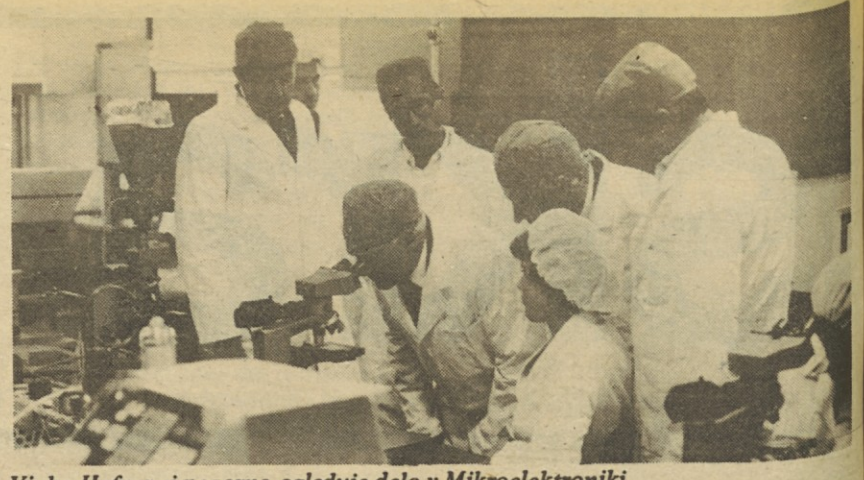

Vinko Hafner si pozorno ogleduje delo v Mikroelektroniki.

VINKO HAFNER: „DRUŽBA MORA POMAGATI MIKROELEKTRONIKI!"

(Nadaljevanje s 1. strani)

nekaterim izdelkom, tako npr. se je cena uporov znižala za 30 do 40%, kupci pa, razen redkih izjem, ne priznavajo niti svetovne inflacijske stopnje.

„Kljub hudi konkurenci, ki je na ‚svetovni tehnološki špici', kljub svetovni recesiji in nizkim cenam, smo v letošnjem prvem polletju uspešno izvažali," je poudaril Stane Kovačič. „Zavedati pa se moramo, da tako dolgo ne bo šlo več, saj še kako občutimo uvozne omejitve in pomanjkanje reprodukcijskih materialov, zato bi rad dejal, da na svetovnem tržišču ni popravnih izpitov pri prodaji elektronskih elementov. Ko te tržišče enkrat zavrne, večinoma zaradi tvojih napak, se tja skoraj gotovo ne boš mogel več vrniti. V Elementih se tudi zavedamo, da v prihodnjem letu kljub izvoznim naporom, zamenjavi uvoženih repromaterialov z domačimi in še marsičemu, verjetno ne bomo mogli uspešno poslovati."

Predsednika Vinka Hafnerja je zlasti zanimalo, kako vpliva novi zakon o razpolaganju z ustvarjenimi devizami na poslovanje tega iskrinega kolektiva. Na to vprašanje je odgovoril August Bregar ter poudaril, da takšnega bremena, kot ga nalaga zakon, gospodarstvo ne bo moglo dolgo vzdržati. Pa čeprav bodo v IEZE osredotočili vse sile v povečanje izvoza, predvsem izvoza tistih izdelkov, v katerih je manj uvoženega materiala, večjo skrb bodo namenili dodelavi, t.j. začasnemu uvozu, kar pride v poštev pri tistih elementih, v katerih je izredno velik delež uvoženega materiala, (magneti), ena od najpomembnejših usmeritev pa je proizvodnja profesionalnih elementov, torej elementov za vgradnjo v profesionalne naprave.

V razpravo je posegel tudi predsednik KPO SOZD Iskra Anton Stipanič. Poudaril je, da so sedanji pogoji deviznega poslovanja nemogoči, med drugim tudi zato, ker smo še kako odvisni od uvoza opreme, kajti sicer bomo tehnološko zelo zaostali. „Naša panoga elektronske industrije," je poudaril Anton Stipanič, „bi morala razpolagati z najmanj 50-60 odstotki lastnega konvertibilnega izvoza."

Izredno zanimivi so tudi naslednji podatki, ki so jih na pogovoru s predsednikom Hafnerjem pojasnili vodilni delavci IEZE. Tako na primer je ta kolektiv leta 1976 prodal drugim Iskrinim tovarnam le okoli 9 odstotkov svoje proizvodnje. To razmerje se je lani povzpelo že na 60 odstotkov, temu primeren pa je tudi tako imenovani posredni izvoz, torej izvoz Iskrinih končnih izdelkov, v katerih so vgrajeni elementi te delovne organizacije.

V nadaljevanju pogovora s predsednikom slovenske Skupščine, je beseda nanesla tudi na samoupravno in dohodkovno povezanost znotraj IEZE, kot tudi znotraj SOZD Iskra. Eno od vprašanj Vinka Hafnerja na to temo je bilo naslednje: „Ali vam ustreza sedanja samoupravna organiziranost in kako pri vas krepite položaj delavca-samoupravljalca?" Vodilni delavci IEZE so menili, da proces samoupravnega dograjevanja še zdaleč ni končan in da jih čakajo še obsežne naloge, da pa so v Elementih že zdavnaj razčistili z lokalističnimi željami, dezintegracijskimi težnjami, delno tudi s tistimi, ki želijo neupravičeno okrepiti lastne strokovne režijske službe itd.

Vinka Hafnerja je tudi zanimalo, kako so v Elementih spremljali kongres samoupravljalcev in partijske kongrese in kako gledajo na kongresne dokumente. Predsednik KPO DO IEZE Stane Kovačič je v zvezi s tem poudaril, da bodo v Elementih v začetku septembra organizirali problemsko konferenco na temo o samoupravni organiziranosti. Vinko Hafner je gostitelje zaprosil, da ga obvestijo, kdaj bo to srečanje in da mu pošljejo gradivo.

Predsednik slovenske skupščine je po obširni razpravi pohvalil razvoj samoupravnih odnosov v IEZE, ob tem pa poudaril, da mora biti delavec nagrajen po delu, da mora znati meriti in ocenjevati svoje delo in se tudi počutiti gospodarja v svojem kolektivu, kajti dokler tega ne bo, dokler bo imel občutek, da je v mezdnem odnosu, o pravih samoupravnih odnosih ne bomo mogli govoriti, je dejal Vinko Hafner.

Gosta je zanimalo tudi to, kako v IEZE in sploh v Iskri ocenjujemo delo kolektivnih oziroma individualnih poslovodnih organov. Predsednik Stane Kovačič je ob tem dejal, da oblika vodenja ni toliko pomembna kot to, kakšni so odnosi med vodilnimi delavci in seveda delavci sploh. „Na vodilne položaje je treba vsekakor imenovati takšne ljudi, ki znajo in želijo skupaj delati, izbrati strokovne ljudi, ki bodo suvereno in strokovno odgovarjali za vsa področja. Gotovo pa je kolektivno vodenje šele v obdobju dodelave in je še vedno težje delati v horizontalni kot pa v vertikalni povezavi."

Predsednik SOZD Iskra Anton Stipanič je menil, da je verjetno prav vseeno, kakšen je poslovodni organ, ali individualni ali kolektivni, najpomembnejše je, kakšen tim dela skupaj. Poudaril je, da ni nekega splošnega modela, katera oblika bi morala biti v nekem kolektivu.

Ob zaključku nekajurnega pogovora na sedežu IEZE je predsednika Vinka Hafnerja zanimala še prihodnja proizvodna in poslovna usmeritev Elementov, pa tudi to, kako delijo dohodek in osebne dohodke, nadalje, kako gledajo na vlogo SOZD Iskra, Iskre Commerce, Interne banke itd.

O prihodnjih načrtih je član KPO IEZE Igor Pompe poudaril, da se nikakor ne smejo zapreti v domače tržišče, pač pa morajo slediti tehnični in ekonomski usmeritvi svetovnega tržišča. Pri tem imajo več ciljev; še naprej želijo ostati konkurenčni, eden najpomembnejših pa je prehod od proizvodnje širokopotrošnih elementov na elemente z večjo zahtevnostjo — na profesionalne elemente. „Prav pri tem smo IEZE že dosegli nekaj vidnejših uspehov," je poudaril Igor Pompe, „in smo Iskri tudi že prihranili nekaj milijonov dolarjev, ki bi jih sicer porabili za uvoz."

Razprava o delitvi osebnih dohodkov je pokazala, da v Elementih nimajo najboljših plač in so bolj na repu Iskrine razpredelnice, pa čeprav so med najbolj izvozno usmerjenimi. Tudi sam sistem nagrajevanja v celotni delovni organizaciji še ni takšen kot bi moral biti, saj imajo trenutno več metodologij za vrednotenje delovnih nalog, (menda 4 ali 5), precej pred drugimi pa so, kot je poudaril vodja DSSS IEZE Slavko Stankovič, v Feritih, v Polprevodnikih in Hipotu.

V oceni svojega obiska na sedežu IEZE je predsednik Skupščine Slovenije Vinko Hafner podčrtal, da mu je srečanje s predstavniki tega kolektiva vneslo precej vedrine ob sicer težavnem položaju slovenskega gospodarstva. „Gospodarstvo moramo razbremeniti številnih dajatev, povsem pa se strinjam tudi z vašo oceno, da je eden najhujših problemov v tem, da še vedno nimamo definiranih pogojev gospodarjenja v prihodnjem letu in sploh v sedanjem srednjeročnem obdobju," je ob zaključku obiska poudaril ugledni gost.

Lado Drobež

TOZD ELEKTROMOTORJI, ŽELEZNIKI

Priznanja za sesalnike domače konstrukcije in izvedbe

Pred nedavnim so v Beogradu prejeli »DIPLOMO DOBAR DIZAJN« za novi model sesalnika ISKRA »1000« trije delavci Tovarne elektromotorjev iz Železnikov: BOJAN BANDELJ, ALOJZ TARFILA in JANEZ KAVČIČ

Gre za povsem nov izdelek, ki je v celoti plod domačega znanja.

Proizvodnja novega aparata je stekla pred kratkim, do konca leta pa nameravajo izdelati skupno 14.000 kosov. Zaenkrat je izdelek namenjen samo domačemu trgu, vendar pa ga — ko bodo pridobljeni ustrezni atesti v tujini — ne bo težko prodati tudi na tuje.

Nove sesalnike izdelujejo v dveh osnovnih izvedbah z oznakama »Elektronik« in »Avtomatik«. Med seboj se razlikujeta po načinu regulacije sesalne moči, ki je pri prvem modelu izvedena elektronsko, pri drugem pa mehansko. Moč vgrajene sesalne enote je namreč velika — 1000 W — zato jo je zaradi uspešnejšega sesanja treba regulirati. Pri izvedbi »Elektronik« je moč to uravnavati z gumbom ali mehansko na ročaju sesalne cevi, pri izvedbi »avtomatik« pa le mehansko.

Sesalnika sta primerna za čiščenje večjih prostorov in stanovanj, saj sta gibljiva v krogu 9 metrov. Med pribor sodijo različni nastavki: šoba za čiščenje tal, ki jo je lahko prilagoditi vrsti talnih oblog, šoba za čiščenje oblazinjenega pohištva, radiatorjev, zaves, obleke in sploščena šoba, s katero je moč posesati prah iz težje dostopnih mest.

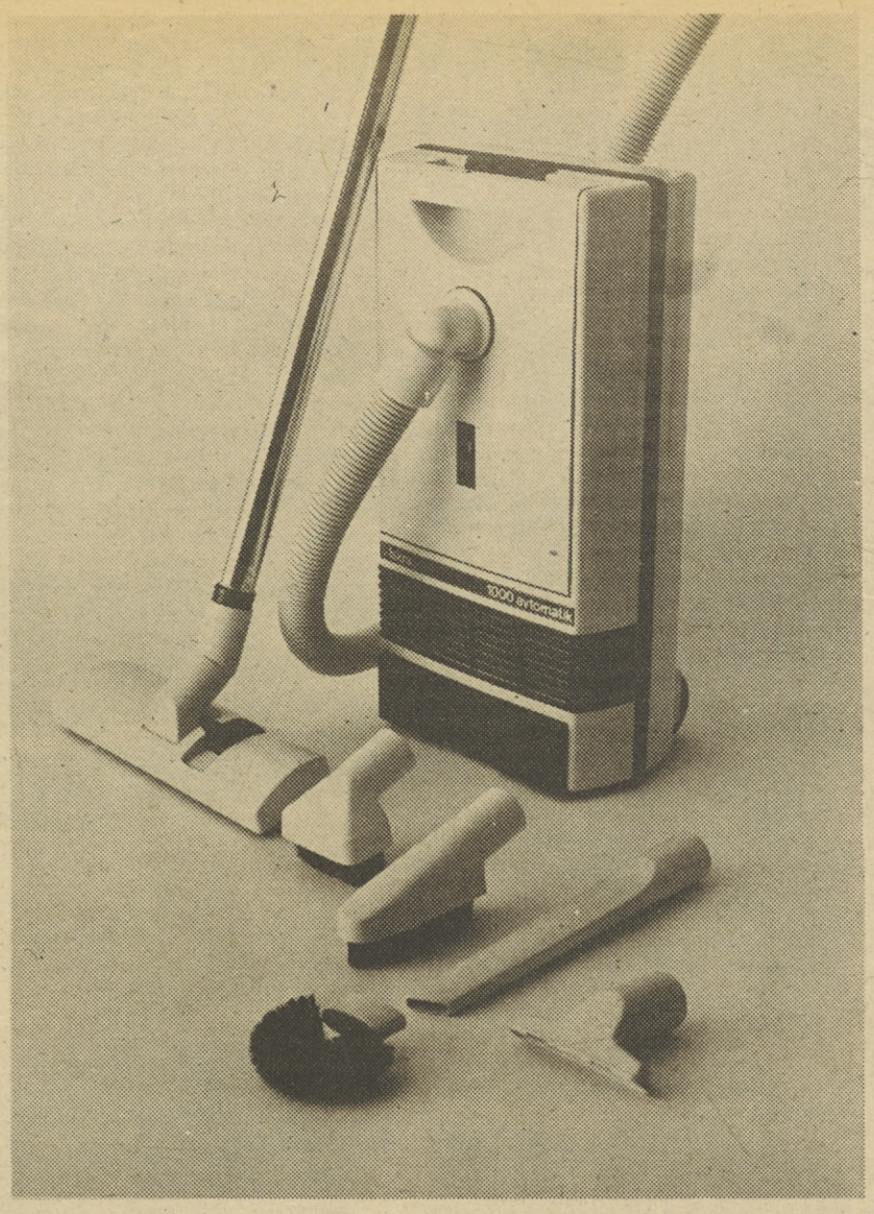

Na kontrolnem okencu je moč spremljati tudi napolnjenost papirnate vrečke, v katero se nabira posesani prah. Vrečka je velika, saj lahko vskladišči kar 7 litrov vsebine, zato je ni treba pogosto menjati.

Novi aparat je zelo praktičen in okreten; rebrasta cev je pritrjena na gibljivem nastavku, velika kolesca pa močno olajšajo premikanje sesalnika.

SF

Odgovornost do kupcev

Nemalokrat se zgodi, da pridejo na trg atestirani izdelki, ki pa imajo kljub temu vgrajeno napako. Proizvajalci ponavadi poskušajo take napake čim bolj prikriti in če se le da, o njih ne dajejo nobenih izjav. Malokrat — na jugoslovanskem trgu pa šele v drugo pa se zgodi, da proizvajalci napako odkrijejo sami ter z javnim pozivom povabijo uporabnike proizvodov s takšno napako naj jih pripeljejo v popravilo.

Pa se je vendar tudi to zgodilo. Iskrina TOZD TV Sprejemniki s Pržana je v začetku letošnjega leta razvila nov, povsem domač tip televizijskega aparata TV 80 color. Televizijski aparat je nato uspešno prestal vse varnostne meritve in čeprav gre za prvi, res domači barvni TV sprejemnik, je zanj brez težav dobil tudi vsa atestna dovoljenja. Pot na trg je bila s tem odprta.

Toda, čeprav je bil aparat že na trgu, domači raziskovalci vendarle niso mirovali. Preizkušali so ga naprej in odkrili napako: žička za gretje katodne cevi je tekla preblizu vrstičnega transformatorja in tam prebijala napetost 8 kW. To je imelo za posledico, da se je žarilna nitka v slikovni cevi pregrela in pregorela. Seveda se je ob tem pokvaril tudi vrstični transformator. To povzroči precejšnjo škodo pa tudi življenjska doba sprejemnika se s tem zmanjša. Škoda pa bi bila ob takih okvarah toliko težja, ker je sleherno slikovno cev potrebno uvoziti in zanjo odšteti dragocene devize.

Da bi škodo preprečili, so v TOZD TV Pržan, brž ko so napako ugotovili, dali vsa potrebna navodila za popravilo servisom, hkrati pa v dnevnem tisku objavili oglas, v katerem pozivajo kupce TV 80 color od zaporedne številke 80007 do 80835 naj televizijske sprejemnike čimprej pripeljejo v popravilo na servis, ali pa naj pokličejo serviserja, da bi napako odpravil na domu.

Do našega razgovora pretekli teden je televizijske aparate v popravilo pripeljalo 300 kupcev, za drugih 500 pa računajo, da se bodo kmalu oglasili. Tako bo napaka, ki bi jo TOZD sicer lahko tudi zamolčala, saj ni bila tako izrazita, da bi pri vseh aparatih do okvare nujno prišlo, odpravljena, kupci pa bodo vnaprej Iskrini kvaliteti lahko še bolj zaupali.

Skratka, akcija, za kakršno se je odločila TOZD TV Sprejemniki Pržan, gotovo kliče po posnemanju!

Mara Ovsenik

V Specialnih elementih so močno povečali izvoz

Gotovo je izvoz postavka, kjer nekatere tovarne najbolj žuli čevelj. V TOZD Specialni elementi ali kratko SEM pa teh težav nimajo, vsaj za zdaj ne, pravi direktor Anton Polajnar. V prvem polletju letos so izvozili petkrat več kot lani v istem obdobju pa tudi za doma so dobro delali, kar je videti iz poslovnih rezultatov.

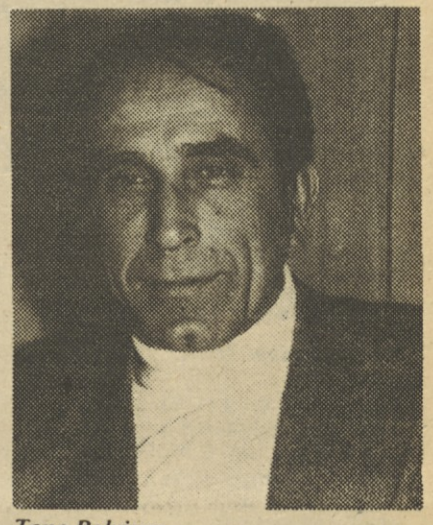

Tone Polajnar.

»Naj povem kar na začetku, da so vsi elementi poslovanja v letošnjih prvih šestih mesecih nad pričakovanji dobri,« je dejal Tone Polajnar.« Dosegli smo 60% letošnjega načrtovanega celotnega prihodka, to pa je 38% več kot lani v tem času. Indeks izvoza, če primerjamo lansko in letošnje 1. polletje pa je 572.

Tako že predstavlja izvoz prek 13% celotnega prihodka. Če pri tem upoštevamo, da smo naredili pred dvema letoma »prve izvozne korake«, je tako uveljavljanje na svetovnem trgu res vredno vse pohvale.

Dohodek smo v tem času dosegli 140% v primerjavi z enakim lanskim obdobjem, kar je 68% letošnjega načrta. Stroški so nekoliko nad pričakovanji, saj je indeks 135. Zanimiv je podatek, da so tudi dajatve iz naslova dohodka krepko rastle in imajo v primerjavi z lanskim prvim polletjem indeks 149. To pa je 57% letošnjega programa.

Čisti dohodek ima indeks 137 nasproti lanskim prvim šestim mesecem, to pa je 72% letošnjega načrta, kar je gotovo lepa številka. Osebni dohodki so dosegli indeks 144 in to pomeni, da smo razdelili 54% sredstev, predvidenih za letošnje osebne dohodke. Namenska sredstva za stanovanja imajo indeks 145, to pa je seveda omogočil lep poslovni rezultat. Z osebnimi dohodki in s skladom skupne porabe smo ostali v okviru resolucije in zato zdaj nimamo težav. Vse sklade smo napolnili s 50%, kot je to potrebno ob polletju.

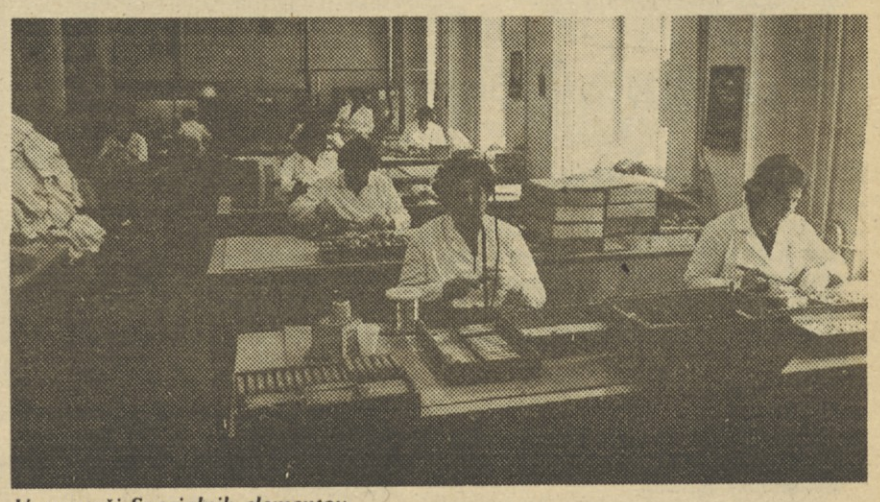

V montaži Specialnih elementov.

Upamo, da bomo do konca leta podobno gospodarili. Bojimo pa se težav na relaciji izvoz—uvoz in tudi domača dobava surovin ne kaže preveč rožnato. Predvsem nas skrbi prepočasen dotok sredstev od izvoza. Kljub tako povečanemu izvozu imamo še vedno težave, ker je dotok deviz, vsaj v naši TOZD prepočasen. Pa tudi novi devizni zakon nam je naredil veliko preglavic, saj je naš delež deviz kar prepičel. Zato nas devizni položaj konec leta in zlasti v začetku prihodnjega leta močno skrbi,« je zaključil Tone Polajnar.

F. Kotar

V Magnetih so s prvim polletjem zadovoljni

»Če upoštevamo sedanji gospodarski trenutek, smo z našim poslovanjem v letošnjem prvem polletju zadovoljni. Težav ni manjkalo, zlasti pri uvozu kobalta, seveda pa tudi domačih surovin ni tako lahko dobiti. Vendar smo uspeli skoraj v celoti uresničiti proizvodne načrte, realizirati izvoz in tudi finančni rezultat je relativno dober,« nam je dejal Lojze Sever, direktor Magnetov.

Fizični obseg proizvodnje so dosegli nasproti načrtom 91%. To pa pomeni, da so v prvem polletju realizirali 40% letnega načrta. Tako so naredili 88% več kot lani v istem obdobju. Uresničili so po programu 46% za leto 1982. Izvozili so skoraj toliko kot so načrtovali in dosegli 12% prihodka od izvoza.

Zanimiva je primerjava z lanskim letom v istem obdobju. Stroški so se nesorazmerno dvignili. Tako so na primer lani plačali za elektriko 900.000 dinarjev, letos pa skoraj 3 milijone dinarjev. Na poslovne rezultate močno vpliva tudi nova investicija, ki so jo realizirali pred koncem lanskega leta.

Tako je zdaj proizvodnja mnogo večja, žal pa seveda rastejo tudi stroški. Tako so lani oddvojili za amortizacijo 910.000 dinarjev, letos pa že 747 milijonov dinarjev. Za obresti so lani plačali 4,73 letos pa 9,29 milijonov dinarjev! Že te številke povedo, da so stroški porastli daleč nad predvidevanji. Ostanek dohodka je sorazmerno majhen, pokrili pa so vse obveznosti, žal pa je zmanjkalo sredstev za sklad skupne porabe.

Zlasti je razveseljiv sorazmerno visok vzpon izvoza, saj ga lani praktično ni bilo. Lojze Sever meni, da bodo do konca leta izvozili prav toliko kot so v prvem polletju in, da bodo tako izvozne načrte v celoti realizirali. Ob posodobitvi tovarne so zelo visoko dvignili produktivnost in prav zaradi tega se je treba ozreti po izvoznih možnostih, saj je v Jugoslaviji postal »magnetni« trg že premajhen.

Vse leto pa se ubadajo s problemom uvoza kobalta. Ta surovina je namreč v proizvodnji magnetov zastopana z visokim odstotkom, dobijo pa jo izključno iz uvoza. Problem so rešili tako, da vsi večji kupci magnetov sami kupujejo kobalt, ga uvozijo in ga dajo TOZD Magneti. Tako dela Iskra, pa Ei Niš, Rudi Čajavec in drugi.

Zaposlujejo zelo intenzivno. Radi pa bi zaposlili več strokovnega kadra, zlasti v vzdrževanju novih zahtevnih strojev in naprav. Ob visoki avtomatiki se seveda pojavlja zelo zahtevna elektronika, ki zahteva zelo intenzivno in strokovno vzdrževanje in rokovanje s strojno opremo. Žal pa strokovnjakov teh tehničnih profilov še manjka, zlasti inženirjev in tehnikov z izkušnjami.

»Če seštejemo vse te številke in dejstva ocenjujemo, da je tak poslovni rezultat zelo dober in tudi uspešen, čeprav je ta naša uspešnost relativna, kot sem že dejal,« je zaključil Lojze Sever.

Sicer pa v Magnetih poiščejo vse notranje rezerve. Poleg redne dopoldanske izmene so uvedli na ozkih grlih tudi popoldansko in nočno izmeno na določenih fazah proizvodnje, kar velja zlasti za formanje in avtomatsko brušenje.

Imajo pa veliko težav z zelo različnim tempom proizvodnje. Ker primanjkuje kobalta, naročila ne prihajajo enakomerno, ampak v precejšnjih sunkih in tudi za zelo različne izdelke. Zato se je treba prilagoditi trenutnim potrebam, to pa zahteva veliko fleksibilnost in pogosto menjavanje proizvodnega programa. To se pozna na količinah in tudi stroji so neenakomerno zasedeni. Pa za zdaj žal ne gre drugače.

F. Kotar

Ugodni polletni rezultati kljub vsem problemom

(Nadaljevanje z 2. strani)

lani pa smo prodali za 21,7% več. Najuspešnejše so šli v prodajo izdelki, ki jih izdelujejo v naših TOZD v Bovcu, Tolminu in Komnu.

Vsekakor moramo ob tem poudariti tudi to, da bi lahko prodali še več, vendar nas je ovirala precejšnja raznovrstnost zalog gotovih izdelkov. Tako je primanjkovalo alternatorjev, regulatorjev in nekaterih vrst velikih zaganjalnikov. Zaradi tega so imeli nekateri proizvajalci avtomobilov in motorjev celo težave v proizvodnji. V bodoče bomo morali še kako paziti, da do takih, navidezno sicer majhnih, a toliko bolj pomembnih problemov ne bo več prišlo.

Nasprotno pa je prodaja na tuja tržišča potekala zelo ugodno, tako v primerjavi z lanskim letom, kot tudi glede na zastavljene planske cilje. Tako je znašal izvoz nekaj več kot 320.000 milijonov din, v to vsoto pa je vključen devizni in dinarski izvoz, izvoz v okviru kooperacijskih pogodb ter maloobmejni promet. Poročilo tudi pravi, da smo pridobili na tujih tržiščih več novih kupcev, kamor doslej še nismo izvažali (Lukas in Perkins Anglija, Združene države Amerike itd.).

Razveseljiv je tudi podatek, da smo v tem obravnavanem obdobju uvozili le za malo več kot 70 milijonov din izdelkov, to pa je znatno pod planom.

Število zaposlenih se še nadalje zmanjšuje. Kar 124 manj nas je, kot v enakem obdobju lani tako, da šteje trenutno naša delovna organizacija 3042 zaposlenih. V začetku letošnjega leta pa nas je bilo 43 več.

PRIHODEK IN DOHODEK

Celotni prihodek znaša za celotno delovno organizacijo 1,75 milijard dinarjev in je za 28% večji, kot celotni prihodek v lanskem prvem polletju, predstavlja pa polovico planiranega celotnega prihodka za letošnje leto. Vsa porabljena sredstva so v letošnjem polletju porasla glede na lansko leto za 40%, predstavljajo pa 45% planiranih porabljenih sredstev za letošnje leto. Največji vpliv na tako visok porast porabljenih sredstev imajo stroški amortizacije.

Poglejmo sedaj še, kako smo razporedili čisti dohodek. Le-ta je znašal v delovni organizaciji v prvem polletju 415 milijonov dinarjev.

Za osebne dohodke smo razporedili 290 milijonov dinarjev, to pa je 22% več kot lani v istem obdobju. Še to povejmo, da je masa, razporejena za osebne dohodke v okviru razpoložljive mase, ugotovljene skladno z določili družbenega dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1982.

Del čistega dohodka, ki je razporejen v sklad skupne porabe (stanovanjski in ostali del sklada skupne porabe) in za plačilo obveznosti iz čistega dohodka znaša nekaj manj kot 30 milijonov dinarjev je pa za 19% večji kot lani v istem obdobju in predstavlja 52% planiranega zneska. V rezervni sklad smo vložili 14 milijonov dinarjev, v poslovni sklad pa nekaj več kot 80 milijonov.

VSE TOZD BREZ IZGUB

In kar je najvažnejše, po mnogih letih so vse temeljne organizacije (10 jih imamo) poslovale brez izgube. Nekatere manj, druge bolj uspešno, važno pa je, da ni treba sklepati o pokrivanju izgube. Z največjimi težavami se je otepala tovarna žarnic, kjer je zadoščal doseženi čisti dohodek le za pokrivanje osebnih dohodkov, preostali del (1,10 milijonov din) čistega dohodka pa so razporedili v rezervni sklad. Dohodkovni rezultati doseženi v tej TOZD ne odstopajo bistveno od planiranih, pri ostalih proizvodnih TOZD, razen pri bovški in tolminski Iskri pa so v poslovni sklad vložili več sredstev, kot je bil planiran vložek na podlagi celotnega obračuna poslovanja.

Ob koncu povejmo še, da je znašal povprečni osebni dohodek v DO 11.592 din, to pa je za 18% več, kot v istem obdobju lani.

Kaj naj strnemo za zaključek? Dosežene rezultate na področju proizvodnje, z upoštevanjem manjšega števila zaposlenih in številnih težav pri oskrbi s potrebnimi materiali, mirno lahko ocenimo kot zadovoljive. Če k temu dodamo še 51% izpolnitev letnega plana prodaje — potem je dosežen polletni poslovni rezultat Iskre Avtoelektrike soliden.

Bomo kos nadaljevati ali pa še izboljšati tak trend tudi v prihodnje, do konca letošnjega leta? S prizadevanji vseh — bomo!

Marko Rakušček

AKTUALNI TRENUTEK ISKRE TELEMATIKE

Mlada delovna organizacija z bogato tradicijo

Obstoj Iskre Telematike temelji na 36—letni tradiciji Iskre v Kranju, ki se je v preteklosti uspela razviti v eno izmed vodilnih delovnih organizacij v Sloveniji in Jugoslaviji, katere izdelki so danes prisotni na vseh kontinentih sveta.

Proizvodni program telekomunikacij smo v Iskri začeli intenzivneje razvijati v letu 1948. Najprej smo izdelovali naprave v klasični elektromehanski tehniki z releji, vrtilnimi in dvigalno vrtilnimi zbiralniki. Drugo fazo v proizvodnem programu je predstavljala crossbar tehnika. Vzporedno z razvojem elektronike smo začeli osvajati in razvijati elektronske telekomunikacijske sisteme, naš nadaljnji razvoj pa je usmerjen v digitalno tehniko.

Pospešen razvoj Iskrinih telekomunikacij se je začel v letu 1965 s formiranjem obrata ATN (Avtomatske telefonske naprave) v tedanji Iskri Elektromehaniki Kranj. Drugo pomembnejše obdobje razvojne ekspanzije se je začelo po letu 1970 z osvajanjem proizvodnje elektronskih telefonskih central.

Napredek Iskre je bil vseskozi hiter in je vztrajno zajemal nove in nove razsežnosti. Zato so bile v preteklosti potrebne različne organizacijske spremembe, zlasti v smislu programske in tehnološke specializacije.

Specifičnost proizvodnje telekomunikacijskih sistemov, ki poleg stalnih organizacijskih oblik zahteva vse bolj projektne organizacijske pristope, je v zadnjih letih porodila zamisel o koreniti reorganizaciji. Iz bivše delovne organizacije Iskra Elektromehanike so nastale tri nove delovne organizacije, in sicer Iskra Telematika, ki združuje proizvodnjo telekomunikacij in računalništva, Iskra Kibernetika, ki se specializira v proizvodnjo merilno — regulacijske tehnike in Električna orodja, ki nadaljuje proizvodnjo električnih ročnih orodij.

Tako je torej Iskra Telematika mlada delovna organizacija, ki ima hkrati bogato in dolgoletno tradicijo, kar je oboje lahko pomembno poroštvo za nadaljnji razvoj nje same in njenega dela, oziroma njenih izdelkov, ki lahko zadovoljijo zahtevnega domačega ali tujega kupca.

V samoupravnih in planskih aktih za srednjeročno obdobje 1981—1985 smo sprejeli izhodišče, da področje telekomunikacij je in ostane naša programska usmeritev. V skladu s to odločitvijo poteka oblikovanje nove delovne organizacije Iskra Telematika, ki naj utrdi njeno mesto in vlogo v SOZD Iskra, v Jugoslaviji in v svetu.

Iz proizvodnje TOZD TEA: tekoči trak telefonskega aparata.

Program Telematike

Program delovne organizacije Telematika v nekem smislu definira že njeno ime, ki nam pove, da si moramo pod njim predstavljati združeni področji telekomunikacij in informatike.

Program DO Telematika je naslednji:

1. JAVNE TELEFONSKE CENTRALE
   — medkrajevne in mednarodne telefonske centrale tipa Metaconta 10 C z računalnikom 3200
   — kombinirane in lokalne telefonske centrale tipa Metaconta 10 CN z računalnikom 1602 in kapaciteto do 30.000 naročnikov
   — končne telefonske centrale tipa ISKRA 500 A s kapaciteto do 700 naročnikov
2. ZASEBNE TELEFONSKE CENTRALE
   — EPABX 16 s kapaciteto do 16 priključkov
   — EPABX 32 s kapaciteto do 32 priključkov
   — EPABX 100 s kapaciteto 128 priključkov
   — ISKRA 2000/020 s kapaciteto do 500 priključkov
   — ISKRA 2000/30 s kapaciteto do 3000 priključkov
3. CENTRALE ZA ZASEBNA TELEFONSKA OMREŽJA
   — ISKRA 2000/130 s kapaciteto nekaj 100 vodov in do 3000 naročnikov
4. TELEFONSKI APARATI
   — navadni ali elektronski
   — s številčnikom ali tastaturo
   — s ponavljanjem zadnje izbrane številke in s spominom do 32 številk
   — poljski telefonski aparat
   — novčični telefonski aparat

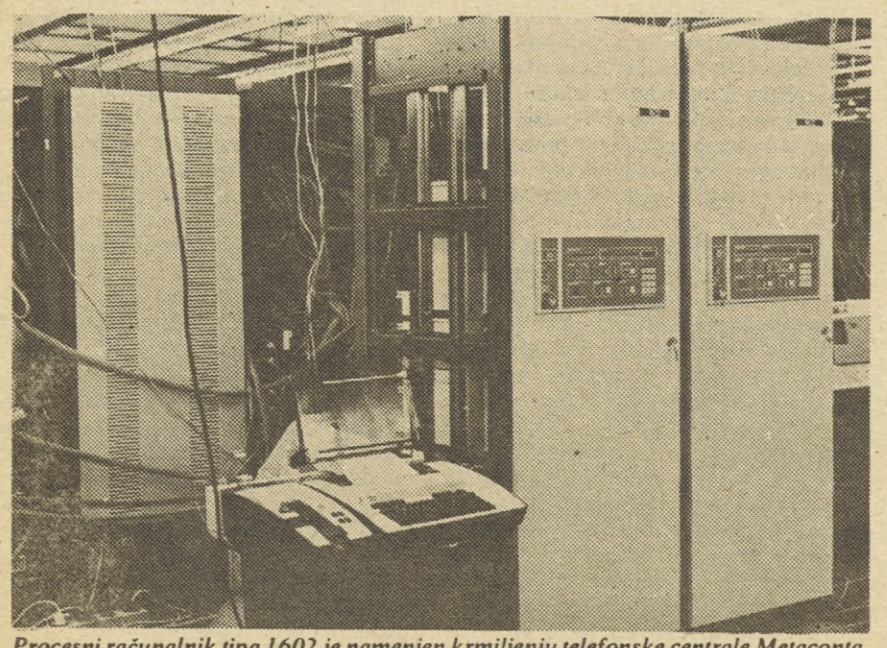

Procesni računalnik tipa 1602 je namenjen krmiljenju telefonske centrale Metaconta 10—CN.

Osrednji del proizvodnje Iskre Telematike je lociran na Laborah pri Kranju, kjer se nadaljujejo investicijska gradbena dela, da se kompleks proizvodnje telekomunikacij ustrezno zaokroži.

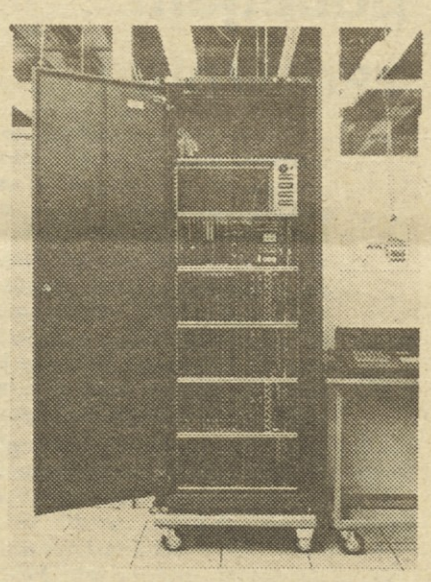

Zasebna telefonska centrala EPABX 100 omogoča do 128 priključkov

5. SEKRETARSKE GARNITURE

Proizvodni program dopolnjujejo še razne pomožne naprave (posredovalne mize in posredovalni aparati), elementi za vgradnjo v naprave (releji, tipke), napajalne naprave in podobno, kar omogoča, da je ponudba telekomunikacijskih naprav kompletna.

Ker se tehnični pogoji v različnih državah med seboj razlikujejo, je Iskra usposobljena, da naprave lahko prilagodi specifičnim zahtevam posameznih dežel. Iskra je razvila tudi ostale dejavnosti, ki so potrebne, da telekomunikacijske naprave ne le proizvede, temveč tudi projektira po podatkih naročnika, jih montira in preizkusi, po potrebi pa organizira tudi njihovo vzdrževanje. V teh dejavnostih je zaposlenih okrog 1000 delavcev.

Kot pomembno dejavnost je potrebno omeniti tudi šolanje, ki obsega tako teoretični kot praktični del izobraževanja, s katerim Iskra usposablja svoje kadre in tudi osebje kupca, da je sposobno obvladovati sodobne telekomunikacijske naprave.

Aktualne novosti iz programa

Velik poudarek daje Iskra telefonskim centralam iz rednega programa, ki so vgrajene v kontejnerje (centrala **Metaconta 10 CN in Iskra 500 A).** Centrale je možno postaviti brez večjih stroškov in po potrebi tudi premeščati, glede na urbanistične zahteve. V luči stabilizacijskih prizadevanj so te centrale velikega pomena, saj zaradi njihove enostavne montaže niso potrebne investicije v drage poštne objekte.

Ena izmed osrednjih novosti Iskrinega programa je modularna družina

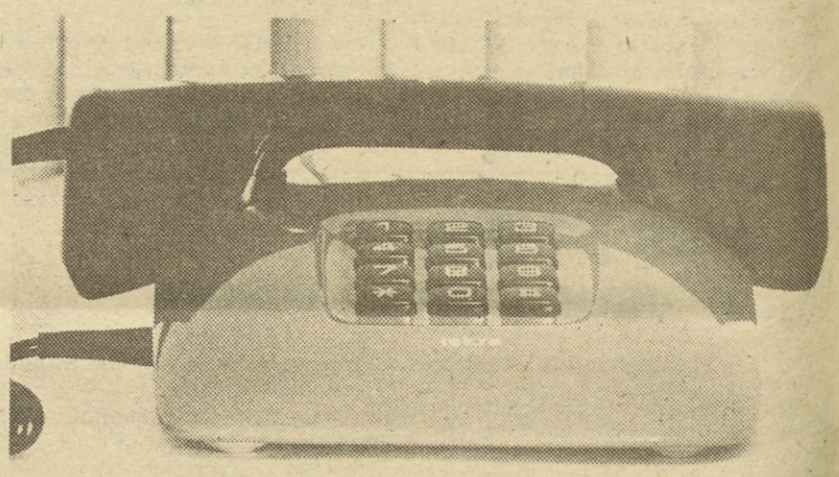

ETA 80 pomeni trenutni tehnološko—razvojni in oblikovni vrh Iskrinega telefonskega aparata. Te dni je stekla serijska proizvodnja tega aparata.

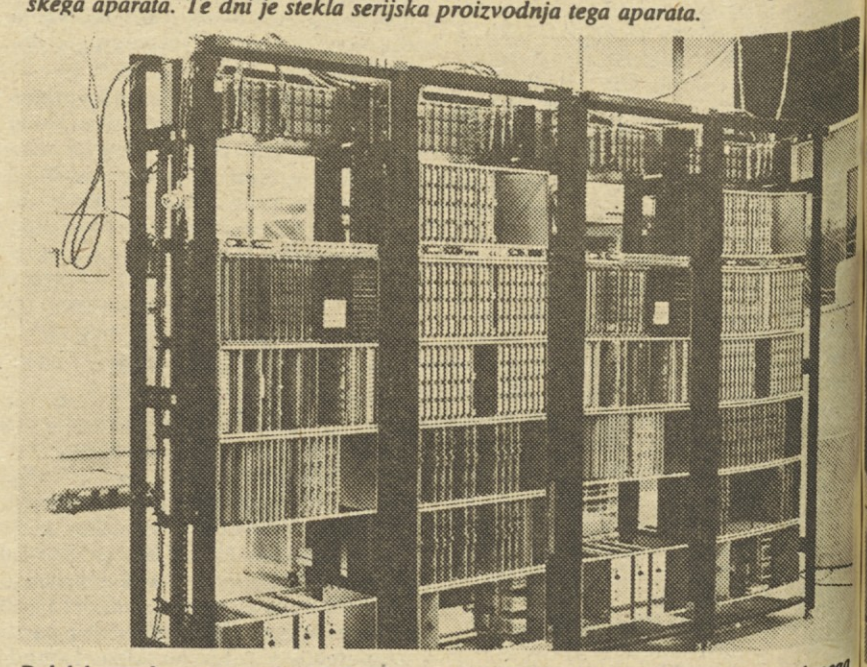

Polelektronska avtomatska telefonska centrala Iskra 500 A, v kateri je vgrajenega kar 80% domačega materiala.

Iz proizvodnje TOZD ATC: ožičenje stojal za telefonske centrale Metaconta.

telefonskih central — **Sistem Iskra 2000** (SI 2000), ki predstavlja prvi korak v novo dobo digitalizacije telekomunikacijskih omrežij. V svoji konstrukcijski zasnovi je predvidena za vključevanje kot naročniška centrala, omrežna telefonska centrala in telefonska centrala za javni promet. Sistem je v celoti plod lastnega Iskrinega razvoja v sodelovanju z domačimi razvojno raziskovalnimi institucijami.

Elektronska sekretarska garnitura ISICOM SUPER ni več klasična sekretarska naprava, temveč popolnoma nov elektronski telefonski sistem, ki ga upravlja mikroprocesor, razvit in izdelan v Iskri. Nov sekretarski sistem omogoča programirano izbiranje, kontrolo izbrane številke preko prikazalnika (displaya), selektivnost pogovorov in hitro izbiranje naročnikov. Isicom Super je vzbudil veliko zanimanje jugoslovanskih kupcev (montiranih je že več deset garnitur), obstajajo pa tudi realne možnosti za izvoz tudi na zahtevna zahodna tržišča.

Telefonski aparat ETA 80, ki so ga razvili strokovnjaki Iskre, se bistveno razlikuje od vseh dosedanjih, zlasti kar zadeva oblikovne in konstrukcijske dosežke, pa tudi elektroakustične lastnosti. Oblika ETA 80 je bila nagrajena na Bienalu industrijskega oblikovanja v Ljubljani in na sejmu v Hannovru. Z uvedbo aktivnih elektronskih komponent je elektroakustični del telefonskega aparata izdelan tako, da sta sprejem in oddaja skoraj neodvisna od oddaljenosti aparata od telefonske centrale. Klasični ogleni mikrofon je v ETA 80 zamenjal nov elektrodinamični mikrofon, ki s časom ne spreminja tehničnih lastnosti, je klimatsko manj občutljiv, pogovor pa je bistveno manj popačen.

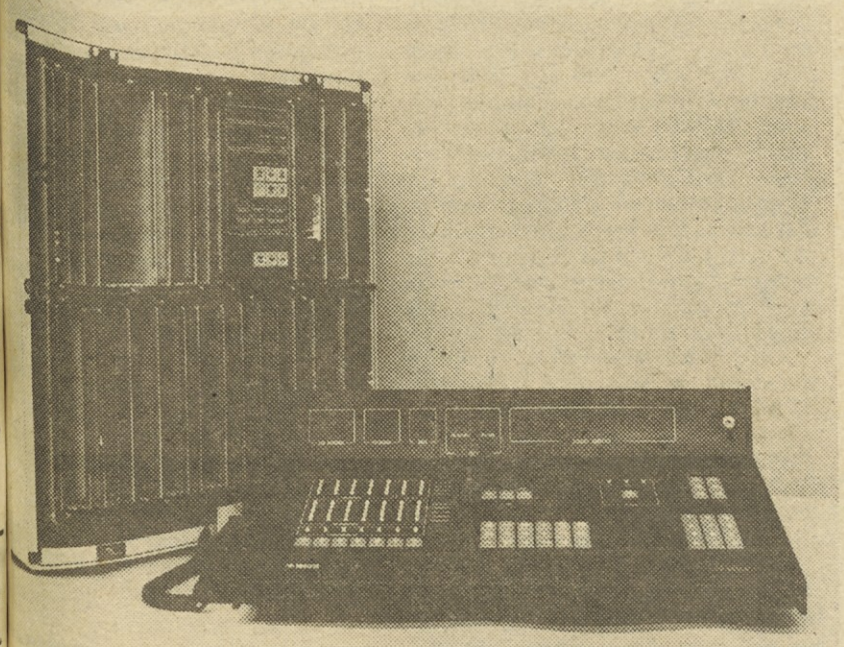

Sodobna elektronska naročniška centrala EPABX 32, del Sistema Iskra 2000.

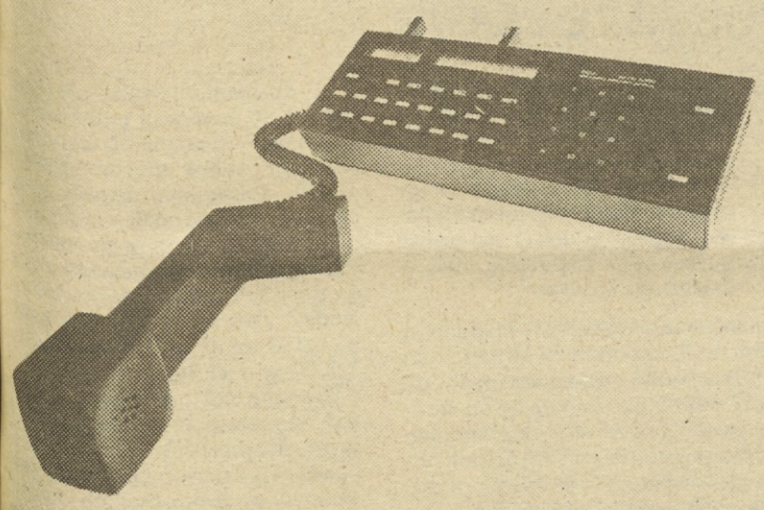

Sodobna elektronska sekretarska garnitura ISICOM SUPER.

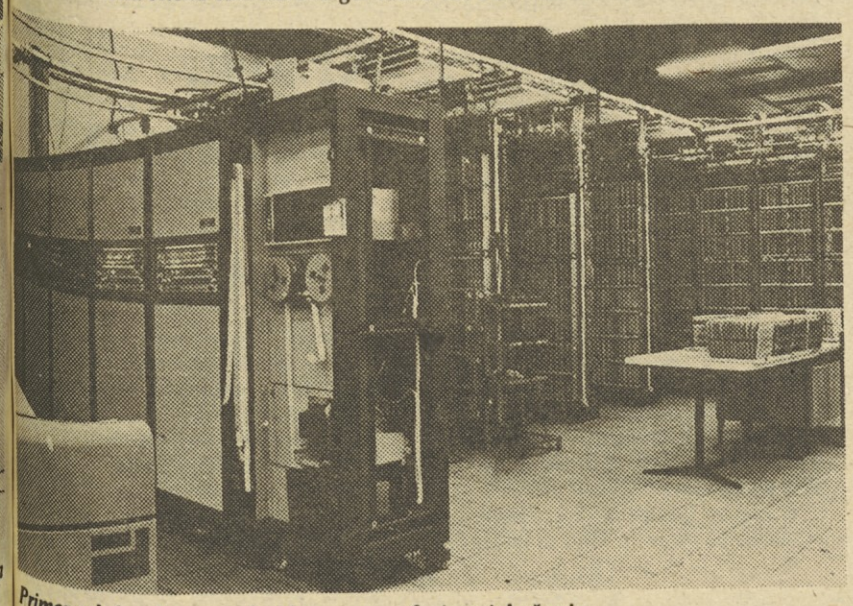

Primer telefonske centrale Metaconta v fazi preizkušanja.

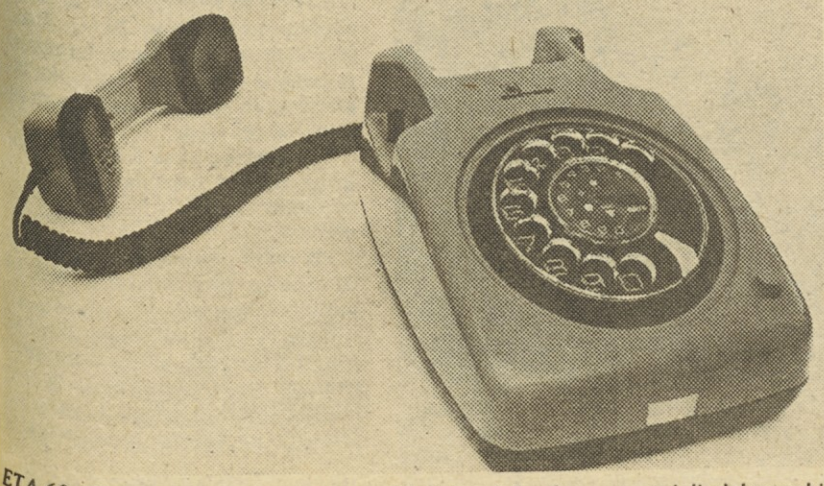

ETA 60. Elektromehanske elemente v Iskrinih telefonih so zamenjali elektronski.

Velike razvojne možnosti

V času, ko že razpravljamo o viziji »informacijske družbe,« postaja jasno, da bo imela telematika v prihodnosti vse večji pomen. V sodobnih družbenih odnosih postajajo potrebe in zahteve po hitri in lahko dostopni informaciji vse večje. Vzpostavitev ustreznega sistema komuniciranja se postavlja za enega glavnih pogojev nadaljnjega družbenega razvoja.

V bodočnosti predvidevamo uporabo združenih vrst komunikacij. Le—te bodo omogočale prenos informacij (besedil, slik itn) iz pisarne, ali od doma direktno v pisarno, ali domov, brez vmesnih medijev. Zato lahko pričakujemo postopni razvoj posebnih terminalov za pisna in slikovna gradiva, ki bodo dopolnili sedanje komunikacijske možnosti.

Razvoj Iskrinih telekomunikacij že sledi viziji bodočnosti, saj se naši strokovnjaki zavedajo potreb, pa tudi možnosti takega razvoja. Njihova trenutna prizadevanja so še usmerjena v izpopolnjevanje elektronskih telekomunikacijskih sistemov, v naslednjih letih pa bodo elektronsko tehniko zamenjali z digitalno.

Pred drugo fazo reorganizacije

V procesu nove samoupravne organiziranosti bivše Iskre Elektromehanike Kranj se je proizvodnja telekomunikacijskih naprav in računalništva s 1. januarjem 1982 oblikovala v delovno organizacijo Iskra Telematika, ki obsega štiri proizvodne temeljne organizacije in tri delovne skupnosti.

Novo organiziranost je narekovala predvsem specifična proizvodnja telekomunikacijskih naprav. Skoraj vsak telekomunikacijski objekt namreč zahteva svoj pristop, vse od projekta preko razvoja, proizvodnje in montaže do prodaje sistema uporabniku. Proizvodnja telekomunikacijskih sistemov torej ni velikoserijska proizvodnja, ki bi jo organizirali in bi potem tekla v okviru določenega organizacijskega modela daljše obdobje, pač pa zahteva veliko specifičnega dela na področju usklajevanja in dogovarjanja, ter odpravljanja nepredvidenih motenj.

Ta proizvodnja zahteva novo miselnost, zahtevnejše organizacijske pristope in veliko fleksibilnost, saj je treba neprestano slediti spreminjanju zunanjih in notranjih gibanj, ki jih narekujejo spremembe kupcev in njihove specifične zahteve, tehnološke spremembe, spremembe nabavnih pogojev in podobno. Ob stalnih organizacijskih oblikah se zato v Telematiki vse bolj uveljavljajo projektni in matrično projektni pristopi k organizaciji dela.

Med temeljnimi cilji ob nastajanju nove organiziranosti sta bila tudi ustreznejša delitev dela med vsemi subjekti v delovni organizaciji in ureditev medsebojnih ekonomskih odnosov. S sedanjo organiziranostjo so ustvarjeni šele osnovni pogoji za uresničitev zastavljenih ciljev.

V teku so intenzivne priprave za izvedbo druge faze reorganizacije, v okviru katere naj bi se preoblikovale temeljne organizacije. Hkrati bo dogovorjena ustreznejša delitev dela med TOZD in DO in urejeni ekonomski, oziroma dohodkovni odnosi med vsemi subjekti. Vzporedno s tem so napori usmerjeni tudi v dograditev enotnega in primerno strukturiranega sodobnega poslovno informacijskega sistema, ki bo omogočil realizacijo zastavljenih ciljev na področju nove organiziranosti.

Tekst: Kazimir Mohar
Foto: Sergio Sebeglia

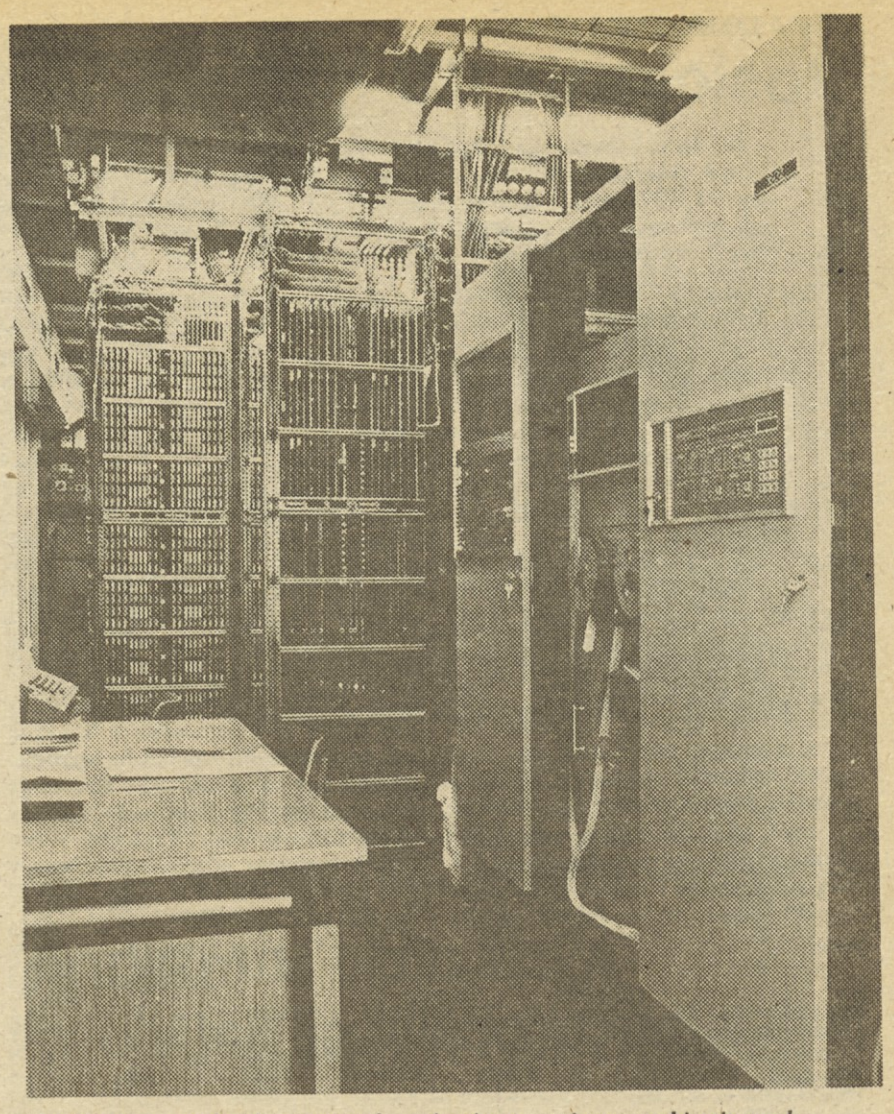

Telefonska centrala Metaconta v kontejnerju pomeni prostorski prihranek.

Proizvodnja telekomunikacij je danes opremljena s sodobno tehnološko opremo, neprestan razvoj pa seveda zahteva ustrezno izpopolnjevanje.

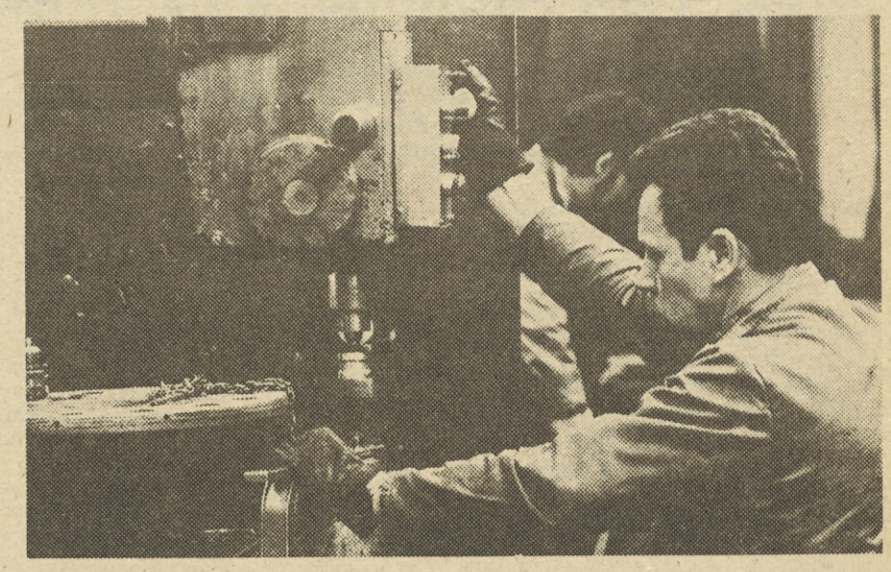

Obdelava delov v TOZD TEA — MKD.

Anica Jagodic v pokoju

S pričetkom »pasjih dni«, ko je bila kranjska Iskra vsa v pričakovanju dopustov, se je na svoj težko pričakovani »dopust« pričela odpravljati tudi naša sodelavka Agica Jagodic.

V Iskro je prišla kot 15—letno dekle. Iz rodnih Brežic je prišla iskat delo in srečo v Kranj. Dve leti je delala v takratni Jugobruni, potem se je zapisala Iskri. Njena zvestoba naši tovarni je trajala polnih 30 let. Česa vse ni delala! Zaposlena je bila v produkciji na raziglanju, na stiskalnicah, na zobatih kolesih, na števcu in nazadnje na liniji koordinatnega stikalnika.

Ni torej čudno, da se je njeno veselje ob slovesu malce skalilo in so njene oči postale mokre... Naša Agica se je zavedla, da se poslavlja od prijateljev in pravzaprav tudi od svojega drugega doma in od precejšnjega kosa svojega življenja.

Bila si pridna in natančna delavka, draga Agica! Še dolgo bomo pogrešali tvojo šegavost, samo tebi lastni humor, kateremu smo se tolikokrat od srca nasmejali!

Sodelavci z linije
koordinatnega stikalnika

Ob slovesu med dolgoletnimi sodelavci.

ISKRA KIBERNETIKA KRANJ

Poslovanje DO Kibernetika

DO Iskra Kibernetika je bila ustanovljena 1. 1. 1982. Izoblikovala se je iz bivše delovne organizacije Iskra Elektromehanika. Delovna organizacija šteje 11 TOZD in dve delovni skupnosti. Z reorganizacijo so se spremenili tudi nekateri odnosi na posameznih področjih poslovanja. Tako se je del interne proizvodnje spremenil v eksterne dobave.

Gospodarjenje v prvem polletju 1982 je potekalo v DO Kibernetiki v še težjih razmerah kot v preteklem letu. Nakopičeni problemi v gospodarstvu nas z vso svojo težo obremenjujejo tudi v letu 1982. Poleg teh dolgoročnih vzrokov na sedanji gospodarski položaj neugodno vpliva neuresničevanje nalog iz tekoče ekonomske politike. Za premagovanje težav in izhod iz sedanjega položaja je odločilno, da se vključi v uresničevanje stabilizacijskega programa celotna družba. Med ukrepi, ki bodo močno vplivali na organizacije združenega dela, štejemo zakon o razpolaganju ter uporabi konvertibilnih deviz. Zato smo v naši DO konec maja pričeli ugotavljati posledice, ki bodo nastale v naši DO zaradi tega zakona. Ugotovili smo, **da nam za realizacijo planirane proizvodnje primanjkuje 1,3 milijona dolarjev.** Za pridobitev manjkajočih deviz bomo morali vložiti dodatne napore v izvoz na konvertibilni trg oziroma poiskati druge načine pridobivanja deviz, seveda v skladu s predpisi. Prav tako se zaostruje položaj na domačem trgu, kajti tudi domači dobavitelji so v podobnem položaju kot naša DO. Lahko se zgodi, da bomo imeli zastoje v proizvodnji zaradi nepravočasnih dobav domačega materiala.

Zato bo proizvodnja v naših TOZD odvisna predvsem od možnosti oskrbovanja s surovinami in repromateriali iz domačih virov in uvoza, ki bodo v zadnjih štirih mesecih negotove.

V prvem polletju 1982 smo se v DO Kibernetika srečevali s težavami pri preskrbi s surovinami in repromateriali, kar je vplivalo na doseganje plana proizvodnje in posredno tudi na likvidnostni položaj DO. Kljub vedno težjim pogojem gospodarjenja smo v prvi polovici leta 1982 dosegli naslednje rezultate:

v 1000 din

Naziv	Dej.I. poll.81	Plan 82	Dej.I. poll. 82	INDEKS D.I.81 D.I.82	D.I.82 Plan 82
Eksterna proizvodnja	1.443.122	3.712.053	1.880.586	130	50,6
Eksterne dobave	332.226	822.643	428.572	129	52,1
Skupna proizvodnja	2.232.953	5.781.874	2.967.098	133	51,3
Zaposleni	4.703	4.787	4.749	101	99
Popr.mes.OD na zap.din	10.902	13.499	13.904	127	103
Izvoz v 1000 US dolarjev	11.588	25.623	12.461	107	49
– konvertibila	8.976	20.147	9.459	105	47
– kliring	2.612	5.476	3.002	115	55
Uvoz v 1000 US dolarjev	8.928	17.867	8.490	95	48
– konvertibila	6.861	12.726	6.385	93	50
– kliring	2.067	5.141	2.105	102	41
Prodaja na dom. trgu	1.389.408	2.589.721	1.483.418	106	57
Nabava na dom. trgu	379.203	1.103.970	578.947	153	52
Zaloge	909.733	946.001	1.259.514	138	133
Investicije v osn. sr.	58.068	566.787	80.059	138	14
Celovni prihodek	2.980.930	6.513.959	3.355.165	113	52
Porabljena sredstva	2.007.006	4.056.613	2.237.600	111	55
Od tega amortizacija	44.540	147.708	134.776	303	91
Dohodek	973.924	2.457.346	1.117.565	115	45
Amortiz.nad predp.st.	13.679	15.668	–	–	–
Čisti dohodek	736.192	1.747.985	742.936	101	42
Osebni dohodki	376.391	1.049.064	529.179	141	50
Del ČD za sklade	359.801	698.921	213.756	60	31
Akumulacija	331.979	547.266	129.190	39	24
Doh.na del.(v din)	216.139	528.348	243.160	112	46
Doh.na pop. upor.sr(%)	28,6	62,3	21,4	75	34
Akumul.na popr.upor.sr.	9,8	13,9	2,5	26	19

V prvi polovici leta smo dosegli 98,2 odstotkov dinamičnega plana proizvodnje s poprečno 4.749 zaposlenimi. Izvoz smo povečali glede na enako obdobje preteklega leta za 7 odstotkov in s tem izpolnili 49 odstotkov letnega plana izvoza. Uvozili smo za 5 odstotkov manj kot v enakem obdobju lani oziroma 48 odstotkov letnega plana. Materialni stroški in amortizacija so hitreje naraščali kot smo načrtovali, kar je povzročilo, da smo dosegli le 15 odstotkov več dohodka kot v enakem obdobju preteklega leta. Zaloge obratnih sredstev so se v primerjavi s stanjem ob koncu leta povečale za 178,8 milijona din, kar je 17 odstotkov več, kot so znašale konec decembra lani. Sredstva za osebne dohodke smo razporejali v skladu z družbenim dogovorom in smo dosegli poprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega 13.904 din, kar je 27 odstotkov več, kot je znašal v letu 1981. Dosegli smo 213 milijonov din dela čistega dohodka za sklade, ki predstavljajo v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta le 60 odstotkov oziroma 30,6 odstotka letnega plana. S tem smo dosegli tudi nižjo akumulacijo, ki močno vpliva na kazalce poslovanja, kateri so v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta skromnejši.

Glede na te značilnosti polletnega poslovanja je potrebno analizirati vzroke za neizpolnjevanje planskih elementov. **Med objektivne razloge štejemo** : zakon o amortizaciji (amortizacija po predpisanih stopnjah se je povečala za trikrat); višje cene surovin in repromaterialov na domačem trgu; sprememba deviznih tečajev, ki so vplivali na povečanje vrednosti uvoženega materiala; drugi predpisi in ukrepi, ki so bili sprejeti v prvem polletju, in še vplivajo na gospodarjenje OZD. Ta vpliv bo še večji v drugi polovici leta.

Usmerjenost DO Iskra Kibernetika v izvoz na konvertibilni trg je eden od glavnih razlogov, da smo v prvem polletju ustvarili nižji dohodek kot v enakem obdobju preteklega leta oziroma glede na plan.

Vito Osojnik

ISKRA—AVTOMATIKA

Udeležba pri gradnji tovarne močnih krmil

V sredini preteklega leta je bila med delovno organizacijo ISKRA—AVTOMATIKA in EMONA— Kmetijski kombinat Ptuj sklenjena pogodba o prevzemu del pri avtomatizaciji Tovarne močnih krmil in žitnih silosov v Draženci. Predmet pogodbe je zajemal nabavo krmilne avtomatike v elektronski izvedbi s komandnim pultom, ki naj bi omogočila avtomatiziran proces predelave močnih krmil za oskrbovanje kmetijskega kombinata in kooperantov.

Kljub temu, da je Iskra danes že poznana kot izdelovalec, oz. dobavitelj programskih krmilnih sistemov za krmiljenje avtomatiziranih procesov v industriji, so izredno kratki roki in sodelovanje s preostalimi izvajalci zahtevali polno angažiranost razvojno—projektnih in proizvodnih delavcev pri načrtovanju in izdelavi ustrezne hardwarske opreme in softwarske opreme.

Pri gradnji krmilne avtomatike je bil uporabljen programobilni sistem PA—30, s katerim so bile rešene vse krmilne in programske funkcije transportnih poti: za sprejem surovin in oddajo gotovih izdelkov, seveda v povezavi z mešalnim delom in ostalo tehnološko opremo proizvodnega procesa. Pri tem je bila krmilna avtomatika v osnovi prilagojena na del uvozne, tehnološko zahtevnejše opreme, katero je poleg procesnega računalnika dostavila znana švicarska firma Bühler.

Od domačih izvajalcev so v projektu sodelovali še Mlinostroj iz Domžal, ITAS iz Kočevja, Hidromontaža iz Maribora in drugi. Kompletna projektna naloga je rešena s softwarskim paketom, s pomočjo programske opreme za programiranje.

Tak pristop omogoča sočasno izvajanje softwarske in hardwarske opreme, kar je bistveno pripomoglo k skrajšanju roka izvedbe. Hkrati so pri samem zagonu lahko upoštevali še zadnje zahteve investitorja in jih na samem mestu dopolnjevali. Čeprav smo pri realizaciji programobilnega sistema PA 30 vezani tudi na uvozne komponente, smo potrebna devizna sredstva zagotovili v sodelovanju s poslovnim združenjem UNIVIT.

Dela na opremljanju tovarne so potekala brez večjih težav in zastojev, za kar gre pohvala predvsem delavcem razvojnega oddelka za avtomatizacijo procesne industrije in iz TOZD Avtomatske in varilne naprave. Tudi tehnični prevzem je potekal brezhibno. Poskusno obratovanje normalno poteka, tako da se investitor že oskrbuje s krmili iz nove tovarne.

Na slavnostni otvoritvi, ki je bila v času ptujskega občinskega praznika, je Milan Kneževič, predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano poudaril, da pomeni nova tovarna veliko pridobitev za ptujski kombinat in za celotno republiko. Letno naj bi namreč v njej pridelali do 60.000 ton močnih krmil.

Za Avtomatiko pa pomenijo izkušnje in referenca, ki si jo je pridobila pri opremljanju tovarne v Draženci, možnost več za vključevanje na domačem in tuja tržišča s sodobnimi sistemi za avtomatizacijo v industriji.

Š.D.

ODPRLI NOVO OSNOVNO ŠOLO V SELCIH

Združeno delo za osnovno izobraževanje

Otvoritev novega poslopja osnovne šole s hišno številko »Selca 95«, ki je je v nedeljo, 22. avgusta, udeležilo več sto obiskovalcev iz Selc in drugih krajev selške doline in celotne škofjeloške občine, je dokaz uspešnosti povezovanja združenega dela in osnovnega šolstva.

Finančne težave, ki jih ne manjka pri gradnji takih in podobnih objektov, so tudi v škofjeloški občini narekovale, da je treba odkriti nov dopolnilni vir sredstev. Ta naj bi zadoščal za nemoteno dokončanje začetih gradenj šolskih objektov, med katerimi je bila na prvem mestu novogradnja osnovne šole v središču Selške doline, v Selcih.

Interes delavcev v združenem delu za dodatno udeležbo pri gradnji osnovnošolskih objektov je bil, zato tudi referenduma, s katerim so se odločali za dodaten prispevek v višini 0,5% bruto osebnih dohodkov ni bilo težko izpeljati.

Tako dopolnjena sredstva so zadoščala, da je bila kot prva zgrajena tudi osnovna šola, ki so jo odprli v nedeljo. Gre za sodoben šolski objekt v kraju, kjer živi tudi precej delavcev Iskrine Tovarne elektromotorjev in gospodinjskih aparatov iz Železnikov. Zato so tamkajšnji Iskraši tudi množično prisostvovali pri otvoritveni ceremoniji. V letih od 1978 do 1982 je namreč samo iz tega tozda »priteklo« za 2,666 milijona — novih seveda — dinarjev sredstev, brez katerih tudi nove osnovne šole ne bi bilo!

Da pa so Iskraši novo poslopje vzeli resnično za svoje in tako še enkrat potrdili, da jim ni žal denarja, ki so ga prispevali, so prispevali tudi svoj delež v kulturnem programu ob otvoritvi. Nastopal je njihov mešani pevski zbor »Iskra Železniki«, domači likovni amaterji so pripravili razstavo svojih del, razen tega pa so še gmotno sodelovali pri pripravah na uspešno otvoritev. Krajani Selc jim prispevka niso spremljali, zato so se oddolžili s prizorom, ki ga je na otvoritvi v imenu TOZD sprejel Štefan Nastran.

Tovarna elektromotorjev iz Železnikov pa skrbi tudi za razvoj svoje krajevne skupnosti. V letih od 1978 do danes so za razvoj Železnikov prispevali 1% od bruto osebnih dohodkov, tako, da so skupno zbrali skoraj 6 milijonov dinarjev.

Stane Fleischman

TOZD ELEKTROMOTORJI, ŽELEZNIKI

Proizvajati in izvažati izdelke brez reprodukcijskega materiala?!

Za poslovanje v Tovarni elektromotorjev in gospodinjskih aparatov v Železnikih prav gotovo nič bolj zanesljivo ne drži kot kristalno jasna ugotovitev, da se vse težave pričnejo in nehajo pri oskrbi z reprodukcijskim materialom. Predvsem domačim, kot so na primer: baker, železo, aluminij, pa tudi izolacijski materiali.

V prvem letošnjem polletju planskih ciljev niso dosegli. Proizvodnja je zaostala za načrtovano za 13% (količinsko), vrednostno pa za 5%. Tudi izvoz je zelo zaostajal za predvidenim, saj so uspeli ob 2% večjem uvozu kot v enakem obdobju pred letom dni uresničiti le 39% plana. No, ta rezultat kljub temu ni tako slab, saj je izvoz v primerjavi z lanskim večji kar za 61%!

Vzrok za tako stanje smo zapisali že v začetku. Kronično pomanjkanje vseh vrst domačih reprodukcijskih materialov. Pa ne samo to — kvaliteta tistega materiala, ki so ga uspeli dobiti, je običajno tako slaba, da bi ga v normalnih okoliščinah sploh zavrgli!

Ker pa je »čudeže« laže delati iz predmetov kot iz želja, so to počeli tudi v Železnikih. Le na ta način si lahko pojasnimo to, da so izvažali, čeprav so po redni poti (če dobavi od proizvajalca brez posrednikov sploh še lahko tako rečemo) dobili prvi material za izvoz šele julija! V takih okoliščinah ni nič nenormalnega. Celo to ne, kar so bili Železnikarji prisiljeni storiti. Pri trgovcu so kupili material — paličasto železo, ki po dimenzijah sicer ni ustrezalo, vendar ga je bilo moč prebrusiti na ustrezno debelino. Tako so tudi storili; material so prepeljali na Jesenice, odšteli 47 dinarjev za kilogram prebrušenega železa in zakrpali konec s koncem. Koliko denarja so tako zapravili, izračunajte sami — skupno so prebrusili 50 ton materiala. Kako v takih okoliščinah poslovati brez izgube in po možnosti ostati konkurenčen?!

Dinamo pločevina, brez katere seveda ni elektromotorja, jim povzroča veliko preglavic s kvaliteto. Izrabijo natanko še enkrat več drodij, kot bi jih ob pločevini, za kakršna so orodja predvidena — in kakršno sicer potrebujejo. Morda v ilustracijo tudi tu podatek, da eno orodje za štancanje listov za elektromotorje velja tudi pol stare milijarde dinarjev! Pa to še ni vse.

Sodobne avtomatske linije za proizvodnjo elektromotorjev so lahko dobro izkoriščene le pri uporabi ustreznih materialov. Teh pa že nekaj časa ni, zato je tudi produktivnost močno padla. Nenehno prekinjanje proizvodnega tempa, ustavljanje proizvodnje zaradi neustreznega materiala, ki pa ga morajo predelovati, da jim ne propade izvozno naročilo — to je vsakdanjik v železnikarski Iskri...

Vsega pa kljub dobri volji in velikim naporom pri zagotavljanju nemotene proizvodnje le ni moč zagotoviti. Tako je prišlo na rob prekinitve sodelovanje z italijansko firmo GIRMI, ki je dolgo vrsto let potekalo nadvse uspešno. Vzrok — nenehno pomanjkanje materiala, ki je imelo za posledico odstopanja pri dobavnih rokih, kar pa tujemu partnerju seveda ni mogoče pojasnjevati v nedogled!

Kako pa ocenjujejo, da bo z dobavami kritičnih materialov vnaprej? Nekaj upanja je, da bi se stanje nekoliko izboljšalo, čeprav bistvenih sprememb najbrž vseeno ne bo. Še naprej bodo torej na dnevnem redu prekinitve proizvodnje, delalo pa se bo tisto, za kar bo pač material — o planu si nihče ne upa niti govoriti...

Slika poslovanja v Tovarni elektromotorjev pa se ironično zaključi z ugotovitvijo, da imajo velike finančne težave zaradi prevelikih zalog (tudi) reprodukcijskega materiala. Žal so nesortirane in ne povzročajo drugega kot likvidnostne težave.

Posebno poglavje pa je vsekakor treba nameniti vprašanju oblikovanja cen, s katerimi se v Železnikih dnevno srečujejo. Naredili so namreč pregled gibanja cen reprodukcijskih materialov in cen končnih izdelkov od leta 1978 naprej. Rezultati so zgovorni. V tem obdobju so, npr., podražili svoje končne izdelke od skupno 120 do 150%, repromateriali pa so se v enakem obdobju podražili skupno za 250 do 350%. O notranjih rezervah danes ni več mogoče govoriti; jasnejši pa je vzrok izgube v lanskem letu. Zelo pomembno je še nekaj. Domačim dobaviteljem so material prisiljeni plačevati v devizah, ki jih obračunajo v uradnem kursu. Njim samim — in še marsikomu — so devize vredne vsaj še enkrat več...

Nesorazmerja se torej kopičijo iz leta v leto, ob tem pa finalisti (ki so letos uspeli podražiti svoje izdelke borih 13%, pa tudi to šele maja) samokritično poudarjajo, da njihove cene niso prenizke, da pa so cene dobaviteljev repromateriala mnogo previsoke. Tako se pač plačujejo stroški, ki jih ne bi smelo biti...

Zelo pomemben delež poslovanja Tovarne elektromotorjev zavzemajo kooperacijski posli z inozemskimi partnerji. Po neodgovornem odločanju »z vrha« v zadnjih lanskih mesecih, ki je povzročilo nemalo težav in skrbi, se je stanje slednjič ustalilo. Menjava ugodno poteka po razmerju 1:1, najmočnejši partnerji ostajajo isti kot so bili, z izjemo Girmija, o katerem smo že govorili.

Stane Fleischman

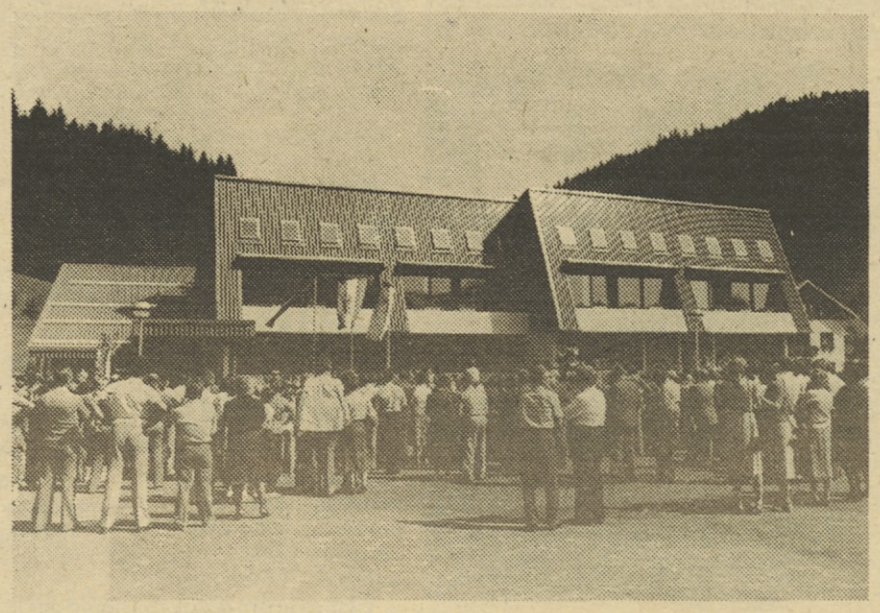

Z otvoritve nove osnovne šole v Selcih.

Krožki kakovosti tudi v Telematiki

Danes razpolagamo z dokaj visoko razvito tehnologijo, vendar ne dosegamo takih rezultatov in ne proizvajamo takih proizvodov, ki bi se lahko konkurenčno merili z drugimi proizvodi razvitih držav. Poleg tega pa je prisoten še drug trend, namreč — delo s subjektivnih napak iz leta v leto raste. S podobnimi problemi se srečujejo tudi druge delovne organizacije in ne samo mi v Iskri. Tako je prišlo do prve pobud pri iskanju izhodov iz nastalega položaja. Ena izmed teh pobud je krožki za izboljšanje kakovosti proizvodnje.

Krožki so se prvič pojavili na Japonskem pred približno 20 leti. Prav s krožkom se lahko Japonska zahvali, da je postala ena izmed najkvalitetnejših proizvajalk polprofesionalne in profesionalne tehnike.

Iz Japonske so se ti krožki razširili v druge države, tako da jih danes lahko najdemo skoraj v vseh državah po svetu.

Pri nas so prvi pričeli uvajati krožke za izboljšanje proizvodnje v Iskri Avtomatiki, Inlesu itd.

Krožek za izboljšanje proizvodnje naj bi združeval pet do dvanajst, obično pa okoli 8 delavcev, ki opravljajo podobna dela in naloge. Člani se redno sestajajo za kakšno uro v tednu, me

(Nadaljevanje na 7. stran)

DO ELEKTROZVEZE

Težave z materialom

Za TOZD TTS velja, da bi kot marsikatera naša TOZD lahko dobro poslovala, če bi imela dovolj repromateriala. Tako pa je v kritičnem položaju. Vzrok je pretežno v posledični povezanosti med zagotavljanjem repromateriala, oz. njegovi zapozneli dobavi, ki povzroča izpade proizvodnje in proizvodnjo nedokončanih izdelkov ter zmanjšuje produktivnost — vse to pa izpad dohodka in nelikvidnost ter ponovne težave pri zagotavljanju sredstev za repromaterial.

V letošnjem letu jim bo sicer uspelo povečati izvoz od lanskih 100.000 dolarjev na 700 do 850 tisoč, toda glede na nujnih 2 milijona dolarjev za uvoz materiala je to še vedno premalo. Težavno zanje je še, da kljub načrtovanemu povečanju izvoza v prihodnjih letih, ne morejo računati na kaj več kot na izvoz v višini lastnega uvoza in bodo zato primorani temu ustrezno organizirati svoje poslovanje. Predvsem bodo morali razširiti kooperacijsko sodelovanje in dobiti od kupcev nadomestila za devizni nakup repromateriala.

Za pogovor o teh problemih in poslovanju TOZD smo zaprosili Momčilo Stanača, ki je pred kratkim prevzel dolžnost vršilca IPO TOZD TTS.

Najprej nas zanima nekaj osnovnih dejstev ob soočenju s problemi poslovanja vaše temeljne organizacije in teže izpolnjevanje plana.

Z doseženimi rezultati v letošnjem letu ne moremo biti zadovoljni, saj smo uresničili le polovico predvidenega plana realizacije za prvo polletje. Predvsem smo imeli izredno velike težave z nabavo repromateriala za našo proizvodnjo. Nelikvidnost in pomanjkanje deviznih sredstev nam namreč že vse leto onemogočata normalen potek proizvodnje in zato ne moremo dokončati že za poldrugo leto prodanih proizvodov. Sicer pa prodaja naših aparatur na domačem in klirinškem tržišču ni prašljiva.

Omembe vredno je tudi dejstvo, da je proizvodnja visokoprofesionalnih aparatur vezana na uvoz repromateriala, ki ga je zelo težko nadomestiti z domačim. Ta problem pa teži tudi vse ostale proizvajalce tovrstnih aparatur v Jugoslaviji tako, da se nihče od njih ne more pohvaliti s kaj večjim pokrivanjem uvoza z izvozom, — seveda v kolikor jih sploh kdo proizvaja.

Kljub temu pa nas ta naša odvisnost od uvoženega repromateriala zelo močno bremeni in nam onemogoča redno poslovanje, posebej, ker naši kupci še ne vidijo prednosti, da z nakupom naših aparatur prihranijo družbi 14 deviz, saj bi bili sicer vezani na čisti uvoz. Ta problematika je sicer kompleksnejša vendar je le dejstvo, da nastaja tu neko prehodno obdobje, ki ga bomo morali mi preživeti.

Seveda pa nas našteta dejstva le ne upravičujejo dovolj. Predvsem je res, da lahko na tem področju še marsikaj naredimo — vendar samo postopno. Povečevanje izvoza na konveribilno področje je možno, vsaj do pokrivanja uvoza z lastnim izvozom. Kaj več pa bo pokaj vprašljivo.

Prvi ugodnejši rezultati teh naših prizadevanj bodo vidni že v letošnjem letu, ko bomo povečali izvoz od lanskih 100.000 dolarjev konvertibilnega izvoza na letošnjih 700 do 800 tisoč dolarjev. To je precejšen porast, vendar glede na naše potrebe v višini 2 milijonov dolarjev ne prinaša bistvenega izboljšanja.

Posledica vsega omenjenega so kritične motnje v nabavi materiala, te pa tudi povzročajo izpade proizvodnje, oz. proizvajanje nedokončanih izdelkov, ki ostajajo v zalogah in ne prinašajo denarnih sredstev, kar ima za posledico nelikvidnost in ponovne težave pri nabavi materiala, oz. povzroča njegovo večmesečno kasnitev. Posledica je spet zmanjšanje produktivnosti in proizvajanje v zaloge.

Kako torej v bodoče? Deviz ne boste imeli dovolj in tudi nelikvidnost bo še prisotna?

Že iz teh vprašanj sledi, da je naša glavna naloga povečanje konvertibilnega izvoza, za kar obstajajo določene možnosti. Nadalje bomo poizkušali skleniti kooperacijsko pogodbo z zunanjim partnerjem ter si tako zagotoviti boljše devizno pokrivanje, oz. zagotavljanje repromateriala.

V naslednjem letu pričakujemo glede na oddobreno investicijo delno izboljšanje materialne osnove v proizvodnji in razvoju. To bo tudi ugodno vplivalo na produktivnost.

Glede nelikvidnosti pa naslednje: precej bomo pridobili s finančno realizacijo v zadnjem četrtletju. V tem času bi po naših ocenah morali dobiti material za dokončanje naše, dokaj precejšnje nedokončane proizvodnje. Vendar pa to še vedno ne bo zadostovalo za kritje vseh stroškov poslovanja tako, da pričakujemo uresničitev le 3/4 plana realizacije.

Upamo tudi, da bomo v bodoče dobili od naših kupcev devizna nadomestila za repromaterial, saj je končno le prisotno dejstvo, da bodo sicer morali kupovati kompletne aparature zunaj.

Ker proizvajamo tudi investicijsko opremo, ki gre v izvoz na konvertibilno področje prek izvoznih organizacij, ki prodajajo kompletne sisteme, bomo poizkušali prek samoupravnih sporazumov doseči sorazmerno delitev deviznega deleža.

Iz vsega tega sledi, da imamo določene možnosti za uspešnejše poslovanje, vendar pa bo premostitev vseh ovir, ki nas čakajo, še precej težavna.

B.Č

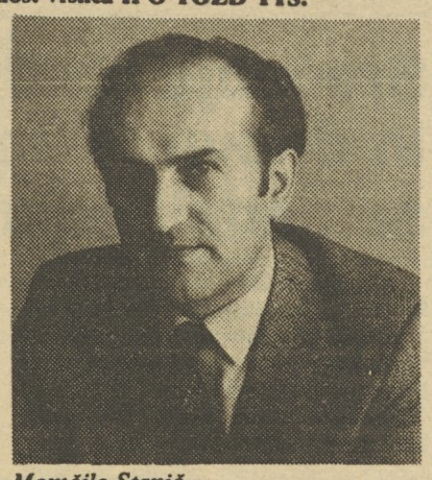

Momčilo Stanič.

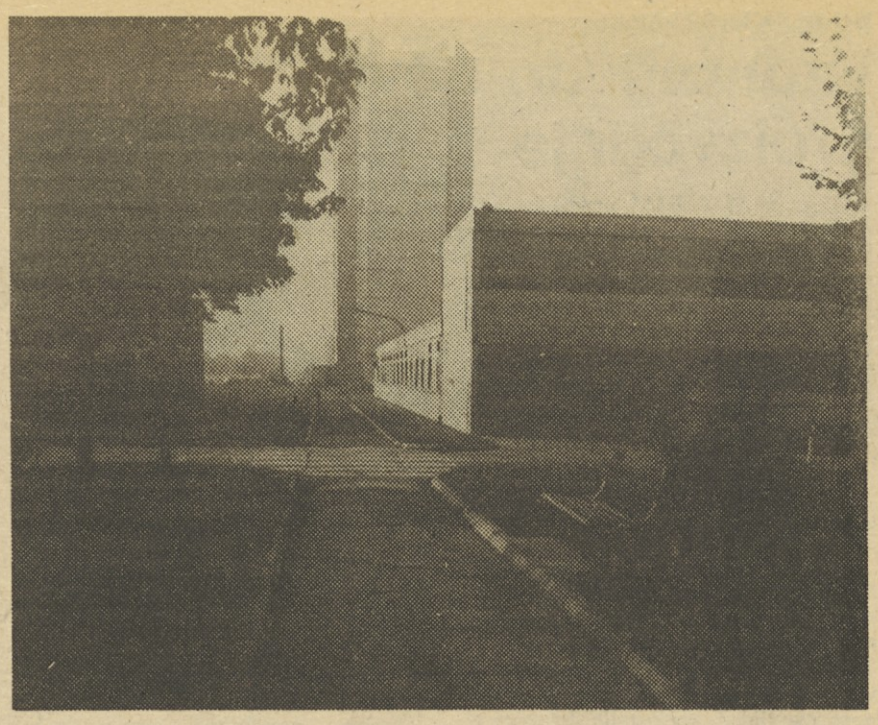

Tole, kar idilično pešpot po vsem stegenskem kompleksu še vse premalo uporabljamo. Ko gledaš pešce, ki se izpostavljajo nevarnosti na ozki cesti, se zdi, da mnogi sploh ne vedo za to varno in lepo pot. Vodi tik pred pročelji vzdolž vsega kompleksa. Delavci Invest servisa jo lepo čistijo, poleti od listja in pozimi od snega.

Vzdrževalci elektro stroke v trafo postaji v Feritih.

DO INVEST SERVIS

Pozor! Visoka napetost!

Skupino elektrikarjev — vzdrževalcev smo našli v transformatorski postaji. Bili so na tečaju o delu v transformatorju. Tečaj je trajal dva dni in na njem naj bi vse vzdrževalce — elektrikarje usposobili za praktično delo z visoko napetostjo. Takoj po tem seminarju s strokovno vsebino pa so še opravili seminar in teste iz varstva pri delu.

»Pri delu z visoko napetostjo si ne smeš privoščiti napake. Če pa napako narediš, jo samo enkrat. Sicer pa tudi delo z visoko napetostjo ni nobena groza. Treba je poznati tehnologijo naprav in funkcij in če to veš in znaš, je delo zelo preprosto. Moraš pa biti dosleden in natančen. Vsak poseg v transformator moraš prej premisliti pa je vse v redu,« nam je dejal vodja seminarja Drago Horvat.

Iskra — Invest servis pri svojem vzdrževalnem delu skrbi tudi za transformatorske postaje v ljubljanskih Stegnah. Torej ima skrb tudi za 10 kilovoltno omrežje po tem našem industrijskem kompleksu. Delo na tem omrežju je za strokovnjake lahko, seveda pod pogojem, da so natančni in da poznajo tehnologijo.

Seveda pa je to delo odgovorno tudi zato, ker bi napaka ali okvara pomenila zelo visoke stroške, tako na napravah, kot tudi zaradi zastojev v proizvodnji. Izpad samo enega transformatorja namreč pomeni, da najmanj ena tovarna stoji. In jasno je, kaj to pomeni. Vsaka transformatorska postaja je namreč glavni vir — mišica, ki giblje proizvodnjo v neki tovarni.

Na stegenskem kompleksu ima vsaka tovarna svojo transformatorsko postajo. Obremenitev in odvzem električne energije je tako velik, da je to nujno. Tako je v Stegnah 10 transformatorskih postaj. Distribucija Elektro Ljubljana pošilja tok visoke napetosti v glavno — centralno transformatorsko postajo pri kotlovnici. Od tu pa se cepi v dva kabla, ki vzporedno, oz. v zanki napajata ves stegenski kompleks.

To pa pomeni, da je ob morebitnih okvarah v katerikoli postaji, možno preklopiti na drugi vod, oz. narediti »obvoz« in tako priti do dotoka elektrike z druge strani, kot bi rekli laično.

Seveda je ves ta dokaj zapleten sistem treba vzdrževati. Za vzdrževalce pa je bil namenjen seminar, ki smo ga omenili na začetku. Predvsem so dodatno strokovno in zlasti praktično obdelali to področje, ker nameravajo uvesti dežurno službo, ki bo ob vsakem času skrbela za nemoteno napajanje z električno energijo po vseh Stegnah. Dežurstvo bo najmanj 16 ur dnevno, verjetno pa kar 24.

Zdaj imajo le dopoldne strokovnjaka na razpolago, ob več usposobljenih kvalificiranih elektrikarjih pa bo tako poskrbljeno za nenehni nadzor in za morebitna popravila v primeru napak ob vsakem času.

Naj povemo še to, da morajo strokovni ljudje, ki imajo opraviti z elektriko visoke napetosti, vsaki dve leti na seminarju obnoviti tako strokovno znanje, kot tudi narediti test iz varstva pri delu. Tako se hkrati seznanijo z novostmi, ki jih tehnika prinaša na to področje. Zlasti pa je pomembno, da tehnične novosti prinašajo tudi več zanesljivosti in varnosti za delavce, ki vzdržujejo te naprave.

FY

Krožki kakovosti tudi v Telematiki

(Nadaljevanje s 7. strani)

Enkrat mesečnim delovnim časom pod vodstvom vodje krožka. Na sestankih ugotavljajo probleme, analizirajo vzroke in predlagajo svoje rešitve vodstvu in, če je le mogoče, odpravijo vzroke ali izvedejo izboljšave.

Članstvo v krožku je prostovoljno, vendar se od članov krožka pričakuje, da stalno sodelujejo, vsi člani imajo enake pravice in dolžnosti.

Vodja krožka je eden izmed delavcev ali preddelavcev, oz. mojster. Izberejo ga delavci—člani krožka z glasovanjem. Za dobro delovanje krožkov je pomembno, da ima vodja krožka dobre in urejene odnose s člani.

In cilji teh krožkov? Temeljni cilji delovanja krožkov so izboljšanje:

— **proizvodov,** kamor sodijo problemi, kakovosti, prihranki na času in materialu, vzdrževanje, izboljšanje embalaže itd.

— **proizvodnje:** sem štejemo prizadevanja za zmanjšanje stroškov proizvodnje, zmanjšanje porabe sekundarnih materialov, povečanje pretoka, optimalizacija zalog, izboljšanje varnosti, povečanje storilnosti itd.

— **poslovanja:** izboljšanje odločanja, uvajanje in izboljšava informatike, izboljšanje organizacije.

Znova moram povedati, da je glavni cilj krožkov izboljšanje proizvodnje, oz. reševanje manjših tehničnih problemov in da je to lahko oblika množične inovativne dejavnosti.

Glede na dosedanje rezultate in izkušnje v svetu in doma, odpiramo vrata krožkom tudi v Telematiki z upanjem, da nam bo s temi krožki uspelo dvigniti kakovost naših izdelkov.

Božidar Prislan

TOZD SPREJEMNIKI, SEŽANA

Sindikat v boju za boljše gospodarjenje

Neugodna zunanjetrgovinska bilanca tozda Sprejemniki v Sežani povzroča temu kolektivu ogromno težav. Nenehne težave pri oskrbovanju s potrebnimi reprodukcijskimi materiali iz uvoza (ki jih v resnici potrebujejo zelo malo v primerjavi z domačimi) povzročajo izpade proizvodnje. Posledica tega so seveda neugodni poslovni rezultati, ki so vzpodbudili sindikat, da je sprejel program ukrepov in aktivnosti za izboljšanje gospodarskega stanja v tozdu.

Sprejete smernice pravzaprav niso nič novega, saj so jih okvirno že opredelili v programu dela osnovne organizacije za tekoče obdobje. Podrobneje pa so pojasnili vsebino aktivnosti, ki so jih v programu opredelili s cilji gospodarske stabilizacije. Osnovne naloge in aktivnosti, ki jih je sprejel sindikat pa so:

Na prvem mestu je odločitev, da je potrebno v tozdu izboljšati disciplino, saj so še vedno prisotni pojavi neodgovornega obnašanja, malomarnosti itd.

Boljše bo treba izkoriščati delovni čas. Tu so korak naprej z uvedbo drsnega delovnega časa že storili, nameravajo pa izkoristiti tudi zakonske možnosti pri prerazporejanjih, prilagoditvah delovnega časa potrebam proizvodnega procesa itd.

Sindikat tudi meni, da bi lahko še izboljšali organizacijo dela, tako da bi bile delovne naloge opravljene v čimkrajših časih z optimalnimi stroški.

Prizadevanja za zmanjšanje uvoza so seveda aktivnost, ki je že nekaj časa v ospredju pozornosti. Ob tem poudarjajo, da je potrebno najti pravo mero v razmerju med domačimi in uvoženimi materiali, kajti elektronika v svetu se ne sme preveč oddaljiti od domačih izdelkov.

Sindikat se bo trudil tudi vzpodbuditi razmah inventivne dejavnosti. Menijo, da je tu mesto sindikata predvsem v ustvarjanju vzdušja, ki bo delavce vzpodbujalo k inventivnim snovanjem.

Med osrednje aktivnosti in ukrepe pa so slednjič uvrstili tudi zahtevo po zmanjšanju števila režijskih delavcev. Hkrati pa sindikat tudi ugotavlja, da so našteta področja le del vsega, kar bo moral vsak član kolektiva prispevati za boljši gospodarski položaj tozda.

SF

ISKRA AVTOMATIKA

O osebnih dohodkih

V začetku letošnjega leta je bil v SR Sloveniji sprejet dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1982. Hkrati so v temeljnih, oz. delovnih organizacijah sprejemali planske akte za tekoče leto, v katerih je bilo določeno razmerje med sredstvi za osebne dohodke in skupno porabo ter sredstvi za reprodukcijo, usklajeno z usmeritvami dogovora in resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za tekoče srednjeročno obdobje. Slednja opredeljuje, da naj bi se realni osebni dohodki v globalu ohranili na ravni iz preteklega leta. Sredstva, namenjena za izplačilo osebnih dohodkov pa naj bi v primerjavi s 1981. letom porastla za 20%, glede na predvideno rast cen ter učinek sprememb amortizacijskih stopenj in revalorizacije osnovnih sredstev.

Povečanje osebnih dohodkov naj bi bilo torej odvisno od povečanja dohodka, proizvodnje in produktivnosti, učinkovitosti gospodarjenja ter od izvoza na konvertibilno področje.

Ob koncu prvega polletja so vedno težji pogoji in stanje, v katerem se naše gospodarstvo nahaja, še bolj zaostrili prav vprašanje osebnih dohodkov in s tem vezanih cen. Vedno težje je bilo delavcem pojasniti, da je ob rastočih cenah potrebno v skladu s stabilizacijskimi napori obdržati osebne dohodke na ravni čistega dohodka. Prav zato so bili sprejeti ukrepi kot zamrznitev cen in povračilo dohodka vseh, ki so prekršili družbeni dogovor nujni.

V delovni organizaciji Avtomatika je bil del čistega dohodka za osebne dohodke v 1982. letu planiran na osnovi:

— samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanja čistega dohodka v delovni organizaciji Avtomatike
— dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1982
— in letnega plana delovne organizacije.

Iz primerjave, ki je bila narejena za prvo polletje, je razvidno, da Avtomatika kot bilančna enota pri izplačilu osebnih dohodkov glede na trenutno stanje ni prekoračila dogovorjenih usmeritev. Pri tem pa ne moremo zanemariti dejstva, da so prav v tem obdobju nastale tri bistvene spremembe v splošnih pogojih gospodarjenja in sicer:

— sprememba amortizacijskih stopenj
— sprememba obrestnih mer
— in novi devizni predpisi.

Novi pogoji so marsikateri TOZD prinesli bistvene spremembe, katerih rezultati so odstopali od pričakovanih, oz. planiranih rezultatov poslovanja. Tako so izvozne TOZD glede na delež izvoza na konvertibilno področje v celotnem prihodku ter obseg izvoza, če so hkrati dosegale večjo pokritost izvoza z uvozom od lanske in večjo od 30%, lahko upoštevale tudi možnost povečanja osebnih dohodkov in obratno. Žal pa v vseh TOZD v delovni organizaciji še ni izpeljan sistem nagrajevanja po delu, po istem metodološkem postopku.

Poenotenje vrednotenja del in nalog v vseh subjektih Avtomatike ter zmerno rast osebnih dohodkov v korist večje akumulacije, ki pomeni hitrejši razvoj ter socialno varnost naših delavcev, so naloge, ki jih moramo izpeljati v drugi polovici leta. Le na ta način bo tudi samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka kljub nestabilnim pogojem gospodarjenja dobil svojo polno veljavo.

Š.D.

ZAHVALA

Sodelavkam in sodelavcem v skladišču in odpremi ter sindikalni organizaciji delovne skupnosti Komerciala v DO Iskra Telematika se iskreno zahvaljujem za darilo ob odhodu v pokoj.

Pavla Finžgar

DO ELEKTROZVEZE

Vzdržati do nove proizvodnje

V TOZD UZ postopno uresničujejo naloge, ki jim bodo omogočile redno proizvodnjo, z zadostnim denarnim prilivom za solidno poslovanje. Prehodno, zdaj že več let trajajoče obdobje, ki že moreče pritiska na celoten kolektiv, naj bi se po besedah IPO mgr. Franca Čuka prevesilo v naslednjem letu v proizvodni ciklus. Mgr. Franc Čuk nam je o njihovih prizadevanjih in poslovnih rezultatih povedal naslednje:

»V prvem polletju smo vlagali največ naših naporov v dokončanje razvojnih nalog, saj nameravamo začeti prihodnje leto z njihovo redno proizvodnjo. To so večletni projekti, v katere smo vložili veliko truda, znanja in inventivnosti razvijalcev ter ostalih delavcev v TOZD. Doslej smo z njimi prišli do prototipnih serij in sedaj začenjamo s pripravami za redno proizvodnjo.

V prvem polletju smo načrtovali tudi večjo proizvodnjo (ta predstavlja samo manjši del TOZD), vendar smo zaradi zamud v dobavah in reklamacijah uvoznega materiala ter sestavnih delov, morali to realizacijo premakniti za več mesecev.

Večino nalog: razvojnih in proizvodnih, pa je kljub internim planskim kasnitvam v okviru pogodbenih rokov s kupci. Planske naloge smo v prvem polletju izvršili v višini 70%, kar se je odražalo tudi na poslovnem rezultatu, saj smo prvo polletje zaključili z izgubo.

Zaradi tega so nam tudi precej narasle zaloge nedokončane proizvodnje, posebej še v razvoju, za katere pa upamo, da jih bomo s posebnimi ukrepi uspeli do konca leta zmanjšati.

V drugem polletju pričakujemo največ težav na izdelkih t.i. civilnega programa, kjer se otepamo s težavami pri uvozu in z nelikvidnostjo. Nepravočasna dobava materiala nam bo povzročila izpade dela in realizacije in to nam bo še dodatno otežilo položaj.

Predvidevamo, da bomo ostale programe uspeli uresničiti v planiranem obsegu.

Zaradi uvajanja novih izdelkov v proizvodnjo bomo morali povečati delovni prostor, opremiti posamezne proizvodne linije s proizvodno in kontrolno merno opremo — vse v okviru investicij, ki so že v teku. Tu bomo vpeljali tudi nekaj novih tehnologij v okviru TOZD in DO.

Mgr. Franc Čuk.

Zaradi premajhne proizvodnje, premajhne realizacije in s tem povezanih likvidnostnih težav, nam grozi tudi pravočasnost izvajanja investicije, kar pa v skrajnosti lahko pripelje do zmanjšanja njenega obsega in kvalitete.

Izhod vidimo v čimprejšnji vpeljavi naših novih naprav v proizvodnjo. To načrtujemo v prihodnjem letu, do tedaj pa bomo seveda imeli še vse zgoraj omenjene težave.

B.Č.

ISKRA — Industrija merilno—regulacijske in stikalne tehnike, n.sol.o., Kranj
TOZD Tovarna merilnih instrumentov, n.sol.o., Otoče

Komisija za delovna razmerja in osebne dohodke

objavlja

prosta dela in naloge

1. VARNOSTNIKA

Pogoji:
— da imajo popolno osnovno šolo,
— da obvladajo slovenski jezik,
— da imajo odslužen vojaški rok.

Dela in naloge se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev je potrebno poslati v roku 15 dni po objavi na naslov: ISKRA — Tovarna merilnih instrumentov Otoče 5a, 64244 Podnart.

Partizanski spomini črnogledega humorista

Med partizanskimi spomini zavzema knjiga Igorja Križanovskega—Olega pod naslovom »Spomini črnogledega humorista« zagotovo nenavadno mesto. V njej ne gre namreč za običajne borčevske spomine, temveč za skoraj literarni poskus upodobitve partizanščine z dokaj nenavadnega zornega kota: to je pogled in opisovanje navadnega partizana o njegovih doživetjih od začetka okupacije, najprej v Ljubljani, potem pa od odhoda v partizane spomladi 1942. leta pa tja do kapitulacije Italije v jeseni 1943, ko se pripoved Križanovskega konča. Toda v tej običajnosti, navadnosti opisovanja pa je tudi mnogo humorja in odkritosrčnosti, kar daje delu še posebno vrednost in tudi bralno privlačnost.

Tudi življenjska pot partizana Olega je bila po svoje nenavadna in tragična. Ostal je sirota emigrantskih ruskih staršev, potikal se je po sirotišnicah, bil posinovljen, se pred vojno selil z ene ljubljanske gimnazije na drugo gimnazijo, poln je bil muh in nemirnega duha, svojega značaja pa seveda tudi v partizanih ni spremenil.

Kaj je torej tisto, kar tako ločuje in razlikuje spomine našega avtorja od podobnih spominov? Predvsem dejstvo, da jih je pisal človek, to pa smo že bežno omenili, s katerim je bilo življenje izredno neprizanesljivo in kruto in je v njem doživel več trpkosti kot radosti. Pri tem ga je seveda reševal določen humor, ki pa je bolj otožno uglašen kot pa kak sproščen, vesel smeh. Zato je v njegovih spominih več trpkosti in žalosti kot pa humorja, ki pa je bil za našega avtorja v življenju pomemben obrambni mehanizem pred kruto resničnostjo. V večnih spopadih s predstavniki legitimnega sveta, od krušnih staršev do partizanskih štabovcev, je Križanovski vzbujal smeh, zato je veljal na zunaj za šaljivca. Res je sicer, da so mu iznajdljivost, nenavadna žilavost, včasih pa tudi sreča pomagale iz številnih težav in mu tudi rešile življenje.

Spomini Križanovskega so torej, napisal jih je Mile Pavlin po avtorjevem pripovedovanju, precej resničen in poseben prikaz partizanstva na Slovenskem v prvih vojnih letih. Manj bodo povedali zgodovinarju, ki išče resnične podatke, veliko pa bralcu, ki ga zanima življenjski utrip v četah, bataljonih in brigadah, tu bi omenili izredno tople in človeške poteze, s katerimi je naš avtor opisal svoja srečanja s komandantom Stanetom med borci, ki so zmrzovali, pasli uši, se izmikali neprijetnim dolžnostim in iskali priložnosti, da bi se do sitega najedli.

V pričevanjih Križanovskega ni političnega razglabljanja in nestrpnosti, so samo živo opisana dejstva. Vedrina, hudomušnost, dobro srce, širok nasmeh in po malha domislic — to so bili Igorjevi zavezni ki. Proti takim zaveznikom se je izredno težko boriti, zato so bili pri partizanih vsaj tako pomembni kot nabita puška. Borec moralo je pač veliko močnejši od malodušneža, oboroženega do zob. In partizan Igor naš avtor, je imel, to pa je moč čutiti na vsaki strani njegovih spominov, moralo zase in za druge. Knjigo je Križanovski, kot smo že omenili, zaključil s kapitulacijo Italije, vendar je ob koncu svojega pisanja omenil, da misli nadaljevati svoje spomine vse tja do konca vojne. Upajmo, da bo to svojo napoved in željo izpolnil in da bomo tako še z drugo knjigo spominov dobili zaključeno, nevsakdanjo podobo njegove partizanščine.

Spomine Igorja Križanovskega je izdala založba Borec v opremi Matjaža Vipotnika.

D. Z.

Srečanja ob dnevu borca in dnevu Iskre naj se nadaljujejo

Objektiv našega fotoreporterja Boža Malovrha je na srečanju v Semiču 3. julija 1982 ujel tudi skupino bork in borcev upokojenih v Iskri Elektromehaniki Kranj. Med njimi sta bila tudi Milan Železnik in Ivan Cvar–Marjan.

Milan Železnik je eden od borcev in delavcev v partizanskih radijskih delavnicah v Starih žagah, kjer je bila 3. julija 1982 tudi proslava. Govor M. Železnika o zgodovini partizanskih radiodelavnic 99d je bil objavljen v zadnji številki Iskre (št. 26/27, z dne 10. 7. 1982) pod naslovom: Zadovoljni smo, da ves trud ni bil zaman.

Udeleženci letošnjega srečanja v Semiču.

Ivana Cvara–Marjana vsi poznamo kot dolgoletnega delavca na področju kadrovske politike s svojim prizadevnim delom je mnogo prispeval k razvoju Iskre, sedaj pa je predsednik Skupščine občine Kranj.

Srečanje Iskrašev v Semiču je bilo dobro organizirano. Vsem organizatorjem in izvajalcem gre zahvala za res zelo uspešno organizacijo in izvedbo programa proslave. Borci (na sliki) želimo, da tudi v bodoče nadaljujemo s tradicionalnimi srečanji Iskrašev ob vsakoletnem dnevu borca in dnevu Iskre.

Vanja

Dopisujte

ZAHVALE

Ob boleči izgubi drage mame

IVICE ŠTEFANOVIČ

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD ATC — montaža relejnih enot za podarjeno cvetje, izraze sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti

hčerka Sonja Bukovec.

Ob boleči izgubi moje drage žene in mame

SLAVKE FARIČ

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam TOZD ATC za podarjene vence in cvetje, izraze sožalja. Hvala vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti

žalujoča mož Jože in hčerka Silva z družino.

Ob boleči izgubi našega dragega moža in očka

VIKTORJA BILBANA

se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavkam Tovarne Iskra — TOZD ATC za darovano cvetje in denarno pomoč, izraženo sožalje in spremstvo na poslednji poti pokojnika. Vsem in vsakemu posebej iskrena zahvala

žena Helena ter sinova Marko in Aleš.

Ob boleči izgubi mojega dragega očeta

FRANCA RUSA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Naprave za energetiko za izraze sožalja, darovano cvetje in denarno pomoč. Hvala tudi vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti

Valerija Sofranič.

Igre brez meja '82 — Kranj

Medobčinski svet ZSMS za Gorenjsko bo skupaj z društvom Modrina organiziral igre brez meja, ki bodo potekale 28. avgusta 1982, s pričetkom ob 18. uri; v primeru slabega vremena pa bo prireditev prestavljena na 29. avgust 1982, s pričetkom ob 16. uri.

V igrah brez meja bo sodelovalo pet ekip z vseh Gorenjskih občin. OK ZSMS Jesenice bodo zastopali jeseniški železarji, OK ZSMS Radovljica Verigarji iz Lesc, OK ZSMS Škofja Loka lesarji iz Jelovice, OK ZSMS Tržič čevljarji iz Peka in OK ZSMS Kranj telefonisti iz TOZD TEA.

Pestra druščina se bo pomerila v športu v kranjskem letnem bazenu.

Program iger brez meja bosta povezovala naša stara znanca s prireditve »Zlata slušalka« Kondi Pižorn in domiselni Mariborčan Brane Šturbej. Za glasbeni intermezzo bo poskrbel mariborski ansambel Čudežna polja. Poleg tega bodo na igrah brez meja sodelovali še gosti in sicer dramski igralec Pavle Rakovec ter dva lokostrelca.

Glede na zasedbo nastopajočih bodo igre imele humoristični značaj, katerega pa ne bo manjkalo tudi v samih igrah. Kakšne so te igre, naj ostane skrivnost. Lahko povemo le to, da zabave ne bo primanjkovalo.

Torej, vabljeni konec avgusta na igre brez meja v letnem kranjskem bazenu!

Bernard Bečan

Ekipa TOZD TEA se je na gorenjskih igrah brez meja v preteklosti že izkazala.

Prijeten planinski izlet

Planinsko društvo Iskra bo organiziralo 4. in 5. septembra planinski izlet po tako imenovani PP — poti. Prvi dan bi prehodili pot visoko pod Poncami, od planiških skakalnic pa do Tamarja. Hoje 5—6 ur. Iz Tamarja se bomo odpeljali v Gozd Martuljek, kjer bomo prespali v planinski koči. V nedeljo bomo zgodaj zjutraj odšli Pod srce, prečili za Akom in nadaljevali pot v Beli potok. Tudi ta dan bomo hodili 5—6 ur. Obvezne so smučarske palice!

Izlet bo vodil Uroš Zupančič, ki je to pot tudi trasiral.

Dobili se bomo v soboto, 4. septembra zjutraj ob 6. uri pred gostiščem Jelen. Prevoz predviden z osebnimi avtomobili (voznikom povrnemo potne stroške).

Prijavite se pri Bredi Jančar na tel.: 50-861, int.311, kjer boste dobili vse potrebne informacije.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — industrije za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana
— Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Miloš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Železnov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar: Mara Ovsenik.
— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Kibernetika), Boris Čerin (Elektrozveze), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE), Kazimir Mohar (Telematika), Marko Rakušček (Avtoelektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo.
— Naslov: Ljubljana, Tržaška c. 15, telefon: 263-825 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.
Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

ČASOPISNE NOVICE

Kranjska Iskra uspešno uresničuje načrt izvoza na konvertibilno področje. V prvem polletju je bil izvoz delovne organizacije v primerjavi z enakim lanskim obdobjem večji za 9%, dosegla pa je 49% letnega načrta. Izvoz na konvertibilno področje je Iskra povečala za 16%, na klirinško področje pa je bil nižji za 6%. Hkrati so uvozili surovin in drugega reprodukcijskega materiala za 15% manj in uresničili 41% letnega načrta. Večji del uvoza je potekal s konvertibilnega področja. Od vseh elementov gospodarjenja je tako kranjska Iskra najbolj uspešno izpolnjevala načrt izvoza, kar je tudi bistveni pogoj za uspešnejše gospodarjenje — Glas, Kranj.

V jeseni se bo v telefonski promet vključila nova rajonska telefonska centrala metaconta 10C podjetja za PTT promet Ljubljana v Dravljah, z začetno zmogljivostjo 9.000 telefonskih priključkov in možnostjo razširitve na 20.000 priključkov, kar naj bi perspektivno zadoščalo za naslednjih 30 let. Pošta v novi PTT stavbi v Dravljah dela že dobro leto, slavnostna otvoritev novega PTT objekta je bila 19. junija lani, Iskra je z montažo nove telefonske centrale zaključila, da pa bi krajanom tega področja, ki nestrpno čakajo na telefone, to končno le zazvonili, je nujna tudi funkcionalna povezava nove centrale z drugimi v Ljubljani in dograditev krajevnega kabelskega omrežja. Po terminskem planu PTT Ljubljane naj bi bila nova centrala aktivirana že junija, zamuda pa je nastala zaradi kablov. Funkcionalna povezava nove centrale z drugimi, ki pogojuje aktiviranje nove centrale, zahteva namreč posebne kable, ki pa jih proizvajalci podjetju za PTT promet Ljubljana niso pravočasno dobavili. Zanje so celo zahtevali 30% participacijo v devizah, ki jih ljubljanski PTT delavci nimajo. Rešitev so zato poiskali v drugačnih tehničnih možnostih, problem so rešili z drugimi kabli — PTT novice.

Roboti vzbujajo v svetu vse več pozornosti, sedaj pa tudi pri nas doma. Eden od kolektivov, ki se resno ukvarjajo s projektiranjem in proizvodnjo industrijskih robotov, je Ivo—Lola Ribar iz Beograda. Trenutno izdeluje podjetje dve vrsti industrijskih robotov in sicer ILROT 5 z in VILROT 5 z. Slednji je namenjen za delo na proizvodnih trakovih.

Za nove robote se zelo zanimajo domača podjetja pa tudi znanstveni inštituti. V kratkem jih bodo instalirali na strojni fakulteti v Beogradu. Iskra iz Kranja se je ob koncu lanskega leta zanimala za nakup robotov in se načelno dogovorila za tip, ustrezen za delo ob tekočih trakovih. Robote naj bi uporabili na oddelku za vlivanje plastičnih vtikačev — Večernje novosti, Beograd.

V kranjski Iskri načrtujejo povečanje in posodobitev proizvodnje električnega orodja z naložbo v vrednosti 544 milijonov dinarjev. Od te vrednosti je namenjenih le 115 milijonov dinarjev za gradbene objekte. Za novi obrat v Murski Soboti je predračunska vrednost 281 milijonov, za kranjsko tovarno pa 263 milijonov dinarjev. Od skupne vsote bodo 232 milijonov dinarjev pokrili z deviznim kreditom, 144 milijonov dinarjev je bančnih posojil, za 16 milijonov dinarjev komercialnih kreditov in kredita izvajalca del, drugo pa bodo pokrili z lastnimi sredstvi in denarjem sovlagateljev. Pri tej naložbi bo namreč sodelovalo tudi 14 trgovinskih in drugih gospodarskih organizacij iz Slovenije, Hrvaške in Srbije, ki bodo prispevale 74 milijonov dinarjev. Kot načrtujejo, bo investicija, ki so jo pravkar zastavili, končana prihodnje leto jeseni tako, da bo proizvodnja stekla 1984. leta — Gospodarski vestnik.

Beograjska Ekonomska politika svetuje vsem poslovnim udeležencem, ki nameravajo sodelovati na mednarodnem sejmu v Brnu, da vsak večer odpotujejo iz Brna in prenoče v Avstriji. To se jim izplača, ker je cena enoposteljne sobe v hotelu v Brnu 87 dolarjev, dvoposteljne pa 152 dolarjev za eno noč.

Zbral in uredil Marjan Kralj